

КЪУРЪАНАН МАЫНАШ

25-ГІА ЖУЗ

Гочдинарг: Турпалан кІант Фарукъ

1436 хІ.

Къинхетамечу, Къинхетамбечу АллахІан цІарца!

Хастам бо вай ваьш кхоьллиначу АллахІана! Цуьнгара гІо а, гечдар а доьху вай! Вайн синоша хьоьхучу вонех а, вайн къилахьчу гІуллакхех а лардар доьху вай Цуьнга!

АллахІа нийсачу новкъа нисвинарг аддаме а тиларан новкъа а ваккхалур вац, ткъа Цо тиларчу вигинарг аддаме а нийсачу новкъа а ваккхалур вац.

Аса тоьшалла до: АллахІ воцург кхин дела цахиларца. Ша цхъаь ву И, Шеца цхъа а накъост воцуш.

Аса юха а тоьшалла до: Мухъаммад (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна!) Цуьнан лай а, элча а хиларца.

Лараме ешархо! Ахь каралаьцна долу тептар Сийлахьчу Къуръанан Іаьрбийн маттара нохчийн матте гочдина ткъе пхеалгІа (25) жуз ду.

АллахІа гечдойла гочдархочунна а, нисдиначунна а, церан дайшна а, наношна а, массо бусалбанашна! Амин!

Гочдинарг: Турпалан кІант Фарукъ

Редактор: Абу Ахьмад

Сураат «Гафир»
(«Гечдийриг»)

Къинхетамечу, Къинхетамбечу
АллахІан џарца!

1. Хъа. Мим.

2. [ХІара] Жайна [Къуръан]
Нуьцкъала, Хууш волчу АллахІера
доссийна ду,

3. Къиношна гечдеш волчу, тоба
къобалдеш волчу, Іазап чІоҒа до-
луш волчу, комаършаллин Да вол-
чу. Кхин Дела вац, И бен, Цуьнга
дерза дезаш а ду.

4. АллахІан аятійн хъокъехъ
къийса ца хІуьтту керстаналла ди-
нарш бен. Іеха ма лойла хъо [хІай,
Мухъаммад,] шахъаршкахула це-
ран парҒат хъийзарх.

5. [Элчанаш] харцбира царел
хъалха Нухъан къомо а, царел
тІаьхъа [харцонца гІиттинчу] то-
банаша а. ХІора а къоман хилира
шайн элча [вен дагахъ] схъалаца
ойла. Харцонна тІе а хІуьттуш,
къийсамаш а латтийра цара цуьн-
ца, бакъо харцъярхъама. Ткъа Ас
катоьхна схъалецира уьш, муха

سُورَةُ غَافِرٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمَّ ①

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ②

غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ
الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَيْهِ
الْمَصِيرُ ③

مَا يُجَدِّدُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ
كَفَرُوا فَلَا يَغْرُرْكَ تَقَلُّبُهُمْ فِي الْبِلَدِ ④

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ
بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ
لِيَأْخُذُوهُ وَجَدَلُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا
بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْنَاهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ⑤

хилира тІаккха Сан Іазап!

6. Иштта кхочушхилира хъан Делан Дош, керстаналла динарш жобжагІатахь хирг хиларан хьокъехь долу.

7. Іарш а лаьцна лаьтташ долу [маликаш] а, цунна гонаха дерш а, шайн Далла хастамбарца, тасбихь деш ду, Цуьнах тешаш а ду, иман диллинчарна гечдар доьхуш а ду, [ала а олуш]: «Тхан Дела! Массо а хІума дІалаьцна Ахь [Хъайн] къинхетамца а, хаарца а. Гечдехьа, тоба а дина, Хъан некъана тІаьхьабаьзначарна, кІелхъара а бахахьа уьш жобжагІатин Іазапах.

8. Тхан Дела! Ялсаманин бош-машка бахийтахьа уьш, Айхьа царна ваІда йинчу, иштта церан дайх, зударех, тІаьхьенех болу диканаш а. Боккълалла а, Хьо - Нуьцкълалниг, Хьикматениг ву.

9. Къинойх а ларбехьа уьш, хІунда аьлча цу дийнахь Ахь къинойх ларвинарг хир ву-кха Ахь шех къинхетам бинарг. И ю-кх сийлахь-йоккха декълалалла».

10. Боккълалла а, керстанашка

وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ

كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٦﴾

الَّذِينَ يَخْمَلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ

يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ

وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ

كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ

تَابُوا وَاتَّبِعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ

الْجَحِيمِ ﴿٧﴾

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي

وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ ءَابَائِهِمْ

وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ

الْحَكِيمِ ﴿٨﴾

وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ

يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ

الْعَظِيمِ ﴿٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادُونَ لَمَقْتُ اللَّهِ

кхайкхам бийр бу [маликаша]:
«Шу имане кхайкхина, амма аш
керстаналла динчу хенахь Ал-
лахІан оьгІазло кхин а чІогІа яра
шуьга, [тахана] шун шайш-шайга
йолчу оьгІазлонал а».

11. Цара эр ду: «Тхан Дела! Хьан
лаамца шозза делла хилла тхо,
шозза ден а дина Ахь тхо. Къера
ду-кха тхо тхешан къиношна.
КІелхьардовла некъ бац-те?».

12. Цуьнан [шуна и Іазап дала-
ран] бахъана - цхъана АллахІе
кхойкхучу хенахь аш керстаналла
дар ду. Ткъа Цуьнца накъостий
нисбечу хенахь тешара шу. Сацам
бийриг цхъа АллахІ ву, Лекха а,
Воккха а волу».

13. И ву - шуна Шен билгалонаш
[Іаламаташ] гойтуш верг, стигала-
ра шуна рицкъа доуьйтуш верг.
Амма хъехамах ца кхета [АллахІе]
вирзинарг бен [я хъехам дІа ца ло-
цу АллахІе вирзиначо а бен].

14. Кхайкха АллахІе, шай дин
лелор Цу цхъаннан дуьхъа
цІандеш, керстанашна иза мел ца
дезахь а.

أَكْبَرُ مِنْ مَّقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ إِذْ
تُدْعُونَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ ﴿١٠﴾

قَالُوا رَبَّنَا أَمَتَنَا أَتَمَّتْنَا وَأَحْيَيْتَنَا أَتَمَّتَّيْنِ
فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِنْ
سَبِيلٍ ﴿١١﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ
كَفَرْتُمْ وَإِنْ يُشْرَكَ بِهِ تَوَمَّنُوا
فَأَلْحِكُمْ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ ﴿١٢﴾

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّلُ
لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا
مَنْ يُنِيبُ ﴿١٣﴾

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ
الْكَافِرُونَ ﴿١٤﴾

15. Лаккхара даржаш дерг ву И, Іарш ерг [я Іаьршан Да] ву И. Шен омранца са [хаам] боуьйту Цо Шен лешха Шена лиьначунна те, догІу долчу [къематан] денна дуьхьалкхетар хилар дІахьедаран дуьхьа.

16. Уьш [кешнаш чуьра лаятта техула] гучубевллачу дийнахь АллахІах къайлагІур дац царех долу цхьа а хІума. [АллахІа эр ду:] «Тахана хьенан ду паччахьалла? АллахІан ду, Цхьаь волчу, Доллунна ницкъ кхочуш волчу».

17. Тахана хІора сино а дІаоьцур бу ша [дуьненахь] диначунна дуьхьал богІу бекхам, харцо а йийр яц тахана. Боккъалла а, АллахІ чехка ву хьесапна!

18. [ХІай, Мухьаммад,] дІахьеде царна гергадогІу [къематан] де, [церан] дегнаш къамкъаргашка хьалагІоьртина хин долу, гІайгІане бахана. Зуламхошна хир вац я веза гергарниг а, я гІодаккхархо а шайна муьтІахь хин волу.

19. Цунна [АллахІана] хаьа ямартчу бІаьрахьежарех лаяцна а,

رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي
الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ لِيُنذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ ﴿١٥﴾

يَوْمَ هُمْ بَرْزُورٌ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ
شَيْءٌ لِّمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ
الْقَهَّارِ ﴿١٦﴾

الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا
ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٧﴾

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْأَزْفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى
الْحَنَاجِرِ كَظْمِينَ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ
حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعَ يُطَاعُ ﴿١٨﴾

يَعْلَمُ خَائِبَتَهُ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ﴿١٩﴾

накхоша [дегнаша] хьулдийриг а.

20. АллахIа бакъонца кхиэл йо, ткъа цара, Цуьнан метта шайга кхойкхучара, къастош цхъа а хIума дац. Бокъалла а, АллахI - Хезашверг, Гушверг ву.

21. Лаьтта тIехула ца лелла-те уьш [адамаш], шайл хьалха хилла-черан чаккхе муха хилла а ца гина-те царна? Царел а сов ма барий уьш ницкъехь, лаьтта тIехь алссам лараш а йитина цара, амма АллахIа катоьхна схьалецира [я хIаллакбира] уьш, черан кьинош бахъанехь, я цхьаммо кIелхъара а ца бехира уьш АллахIах.

22. Иза [Изап] - цара керстаналла дар бахъанехь хилла, шайга бIаьрла билгалонашца шайн элчанаш баьхкинчу хенахь. АллахIа катоьхна схьалецира [я хIаллакбира] уьш, хIунда аьлча И – доллучуна ницкъ кхочуш, Изап луьра долуш ву.

23. Муса а ма вахийтира Оха Тхайн билгалонашца а, къегинчу тоьшаллица а

وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ
مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ بِشَيْءٍ إِنَّ اللَّهَ
هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١٠﴾

﴿١٠﴾ أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ
قَبْلِهِمْ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَءَانَارًا
فِي الْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَمَا
كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿١١﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَكَفَرُوا فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ إِنَّهُ
قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٢﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطٰنٍ
مُّبِينٍ ﴿١٣﴾

24. фирIавн а, XIаман а, Къарун а болчу. Цара элира: «[Иза] – аьшпаш буютту бозбуунча ву!».

25. Иза [Муса], Тхан бакъо а эцна, царна вахначу хенахъ, цара элира: «Цуьнга [Мусага] иман диллинчеран кIентий байъа, ткъа церан зударий дийна бита!»). Амма керстанийн мекарло кхиам боцуш ю [хIаллак а хилла, дIаер йолуш ю].

26. ФирIавна элира: «Муса вен вита со, новкъарло а ца еш. Шен Деле кхойкхур цо. Боккъалла а, цо шун дин хийцарна кхоьру со, я лаьтта тIехъ бохамаш баржорна».

27. Мусас элира: «Бакъдолуш, со ларло сайн Делаца а, шун Делаца а, ваз а велла, кураллаш ечу массо а стагах, хьесапден долчу [къематан] дийнах ца тешаш волчу».

28. Шен иман а хьулдина Iаш хиллачу фирIавнан тайпанах [цхъана] муьма-стага элира: «Стаг муха вуьйр ву аш, цо аларна: «Сан Дела - АллахI ву?». Шун Делера билгалонаш а йохьуш ма веана иза

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَمَنَّ وَفَرَّوْنَ فَقَالُوا
سَجِرٌ كَذَّابٌ ﴿٤١﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا
أَقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ
وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ
إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٤٢﴾

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَىٰ
وَلْيَدْعُ رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ
دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ
الْفَسَادَ ﴿٤٣﴾

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ
مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٤٤﴾

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِّنْ ءَالِ فِرْعَوْنَ
يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ
يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكْذِبًا فَعَلَيْهِ

[Муса] шуьга. Нагахь иза харцлуйш велахь - цунна шена бале дера ду-кха шен харцлер. Ткъа нагахь иза бакълуйш велахь - шуьга а кхочур ма ду цо шуна ваIда дечух цхьадерг. Боккъалла а, АллахIа нийсачу новкъа ца нисво барамал тIех вийриг [ширк, куфр, зулам дарца], харцлуйриг.

29. ХIай, сан къам! Тахана пач-чахьалла шуьгахь ду, лаьтгахь [Мисарахь] элий а ду шу. Ткъа гIо хьан дийр ду вайна, нагахь вайга АллахIан Iазап дагIахь?». ФирIавна элира: «Ас гойтуш дац шуна сайна [оьшуш] гушдерг бен. Ас нийсачу новкъа а бен дуьгуш дац шу».

30. ХIетахь иман диллинчо аьлла: «ХIай, сан къам! Кхоьрукха со, [зуламна] гIиттинчу тобанашка деанарг шуьга а кхачарна,

31. Нухьан а, Iадан а, Самудан а къаьмнашна а, царел тIаьхьарчарна а хилларг санна дерг. [Шен] лайшна зулам лууш вац АллахI.

32. ХIай, сан къам! Со кхоьрукха, цхьаболчара вукхаьрга кхайк-

كَذِبُهُ وَإِنَّ يَكُ صَادِقًا يُصِيبُكُمْ
بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا
يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴿٢٩﴾

يَقَوْمَ لَكُمْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي
الْأَرْضِ فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ إِنْ
جَاءَنَا قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا
أَرَى وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٣٠﴾

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَقَوْمِ إِنِّي أَخَافُ
عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ ﴿٣١﴾

مِثْلَ دَابِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ
وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ
ظُلْمًا لِلْعِبَادِ ﴿٣٢﴾

وَيَقَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ﴿٣٣﴾

хамаш бен болу [къематан] де шуьга [кхачарх].

33. Цу дийнахь [жобжагIатах] юхахьовдур ду шу, амма АллахIах шу лардан цхьа а хир вац шуна. АллахIа нийсачу новкъах тилийнарг – цунна хир вац и нисвен верг.

34. Хьалха Юсуп а веара шуна бIаьрла билгалонашца, амма шу хIинца а цхьаьна шеконехь ду цо шайна деанчуьнан хьокъехь. Ткъа иза веллачу хенахь аш элира: «Цул тIаьхьа АллахIа ванне а кхин элча воуьйтур вац». Иштга тиларчу вуьгу АллахIа магийначуьнан дозанах талхийнарг, шеконехь верг.

35. АллахIан билгалонийн хьокъехь кыйсалуш берш, шайга беана цхьа а бух а боцуш, - чIогIа цабезам бу цаьрга АллахIан а, иман диллинчеран а. Иштга мухIар туху АллахIа хIора а кураллаш ечу Iазапхочун дагна тIе».

36. ФирIавна элира: «ХIай, ХIаман! БIов йогIахьа суна. Некъашка кхача магар-кха со -

37. стигланашийн некъашка;

يَوْمَ تُولَوْنَ مُدْبِرِينَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ
مِنْ عَاصِمٍ ۗ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ
مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ
بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكِّ مِمَّا
جَاءَكُمْ بِهِ ۗ حَتَّىٰ إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ
يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا ۚ كَذَلِكَ
يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٌ ﴿٣٤﴾

الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ
سُلْطَانٍ أَتَتْهُمْ كُبْرًا مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ
وَعِنْدَ الَّذِينَ ءَامَنُوا ۚ كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ
عَلَىٰ كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ﴿٣٥﴾

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَهْمَنُنَّ آيِنِ لِي صَرْحًا
لَعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابِ ﴿٣٦﴾
أَسْبَابَ السَّمَوَاتِ فَأَطَّلِعَ إِلَىٰ إِلَهِ

[цига а кхаьчна], Мусан Деле хьожур вар-кха со. Боккбалла а, сунам харцлуйш го иза [Муса]». Иштта хаздира фирIавнна цуьнан вонгIуллакхаш, [нийсачу] некъах а тилийра иза. Ткъа фирIавнан мекарлонаш кхиам боцуш хилира.

38. Иман диллиначо элира: «ХIай, сан къам! ТаьхьахIитта суна, ас нисдийр ду шу нийсачу новкъа.

39. ХIай, сан къам! Дуьненан дахар - [цхьана ханна] пайдаоьцу хIума бен яц, ткъа эхарт - [гуттар а] дехан долу Iойла ю.

40. Вониг диначунна - и санна болу бекхам бен бийр бац. Ткъа, муьма а болуш, диканиг дина болу божарий а, зударий а - ялсамане гIур бу, [цигахь] чот йоцуш шайна рицкъа лун йолчу.

41. ХIай, сан къам! Ас шу ялсамане кхойкху, ткъа аш со хIунда кхойкху цIерга [жъьжагIате]?

42. Аш со АллахIах цатешаре а, шен хьокъехь сан Илма доцург Цуьнца накъост нисваре а кхойкху. Ткъа аса-м шу Нуьцкъалчуьн-

مُوسَىٰ وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ كَذِبًا ۖ وَكَذَٰلِكَ
رُئِيَ لِفِرْعَوْنَ سُوءَ عَمَلِهِ ۖ وَصَدَّ عَنِ
السَّبِيلِ ۖ وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ ﴿٣٧﴾

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَتَقَوْمَ اتَّبِعُونَ أَهْدِيكُمْ
سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٣٨﴾

يَتَقَوْمَ إِنَّمَا هِدْيَةٌ لِّلدُنْيَا مَتَّعٌ
وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ ﴿٣٩﴾

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا
وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنَّىٰ
وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ
يُرْرَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٤٠﴾

۞ وَيَقَوْمَ مَا لِيِ ادْعُوكُمْ إِلَى التَّجْوَةِ
وَتَدْعُونَنِي إِلَى التَّارِ ﴿٤١﴾

تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِ ۗ مَا
لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَىٰ

га, дерригенна а Гечдечуьнга кхойкху.

43. Шеко яц, аш со шена тЕк-хойкхург - шега кхайкха хьакъ ца-хиларан я кху дуьненахь а, я эхартахь а. [Иштта шеко яц] вай АллахIе дерза дезаш хиларан а, [магийначуьнан дозанел] тЕхбий-линарш жьбжагIатахь хинберш хиларан а.

44. ДагадогIур ма ду шуна ас шайга бохуш дерг. Ткъа ас сайн болх АллахIан кара дIало. Бок-къалла а, АллахI гуш ву [Шен] лай».

45. АллахIа ларвира иза цара ой-ла йинчу мекарлонан вонех, ткъа фирIавнан тайпане вон Iазап доьс-сира -

46. [жьбжагIатин] цIе, Iуьйранна а, суьйранна а уьш чубухкун [ба-гон] йолу. Ткъа [къематан] сахьт хIуттучу дийнахь [Дала эр ду]: «ФирIавнан тайпа къизахчу Iазапе долла!».

47. Уьш [жьбжагIатин] цIергахь вовшашца къийса бевлча, заьIап-чара эр ду кураллаш йиначаьрга:

الْعَزِيزِ الْعَفْرِ ۝۱۲

لَا جَرَمَ أَنْتُمْ تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ
دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنْ
مَرَدْنَا إِلَى اللَّهِ وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ
أَصْحَابُ النَّارِ ۝۱۳

فَسْتَذْكُرُونَ مَا أَقُولَ لَكُمْ وَأَفَؤُضُ
أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ۝۱۴

فَوَقَدَهُ اللَّهُ سَيِّئَاتٍ مِمَّا مَكْرُوهًا وَحَاقَ
بِئَالٍ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ ۝۱۵

النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا
وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ
أَشَدَّ الْعَذَابِ ۝۱۶

وَإِذْ يَتَحَاوَرُونَ فِي النَّارِ فَيَقُولُ
الضُّعْفَتِيُّ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا

«Шуна тӀабхьадаьзнера тхо. Ткъа хьалха ца доху аш тхо цӀеран цхьана декъах мукъане а?».

48. [Дуьненахь] кураллаш йина-чара эр ду: «Вай массо а ду-кха - цу [жобжагӀатин] чохь. Боккъалла а, АллахӀа хӀинцале а кхиэл йина лайшна юккъехь».

49. [ЖобжагӀатин] цӀергахь бол-чара эр ду жобжагӀатин гӀаролаш-ка: «Дехийша шайн Деле, тхан Газап цхьана денна мукъане а дай-дар».

50. Цара [жобжагӀатин гӀарола-ша] эр ду: «Шун элчанаш ца баьхкира шуьга баьрла билгало-наш йохьуш?». Цара [жобжагӀатин цӀергахь болучара] жоп лур ду: «Дера баьхкира». Цара [жобжагӀатин гӀаролаша] эр ду: «ХӀета, шашь кхайкха [я деха] аш». [Амма] керстанийн доӀанаш [кхайкхарш] кхиам боцуш хир ду.

51. Боккъалла а, Оха гӀо дийр ду Тхайн элчанашна а, иман диллин-чарна а дуьненан дахарехь а, те-шаш хӀуьтгучу [къематан] дий-нахь а.

لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُّعْتَدُونَ عَنَّا

نَصِيحًا مِنَ النَّارِ ﴿٤٧﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ

اللَّهُ قَدْحَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ﴿٤٨﴾

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخِزْيَانَةِ جَهَنَّمَ

ادْعُوا رَبَّكُمْ يَخْفِفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ

الْعَذَابِ ﴿٤٩﴾

قَالُوا أَوْ لَمْ تَكُ تَأْتِيكُمُ رُسُلِكُمُ

بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا بَلَىٰ قَالُوا فَادْعُوا وَمَا

دُعَاؤُا الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٥٠﴾

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ ءَامَنُوا فِي

الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهُدُ ﴿٥١﴾

52. Цу дийнахь зуламхошна пай-да бийр бац церан бехказбийларо. Нефалт ду царна, кечйна вон Юйла [жобжагIати] а ю царна.

53. Оха Мусага а делира нийса куйгалла, Исраилан кIенташна [Мусал тIаьхьа] Жайна [Товрат] а кхачийра Оха,

54. нийса некъ а, дагадаийтар [я хьехам] а дина, хьекъал долчарна.

55. Собаре хила [хIай, Мухьаммад,] хIунда аьлча АллахIан ваIда бакъ ю. Хьайн кьинна гечдар деха. Хастамбарца хьайн Далла тасбихь де суйранна а, Iуьйранна а.

56. Боккъалла а, шайга кхаьчна цхьа а бух а боцуш, АллахIан [Къуръанан] аятийн хьокъехь кьийсалучеран накхошкахь [дегнашкахь] куралла бен, кхин хIума а дац. Цуьнца [шайн Iалашоне] кхачалур бац уьш. АллахIаца ларло хьо [хIай, Мухьаммад,] царех. Боккъалла а, И - Хезашверг, Гушверг ву.

57. Боккъалла а, стигланаш а, латта а кхоллар кхин а доккха хIума ду адамаш кхолларал а, де-

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعذِرَتُهُمْ وَلَهُمُ
الْعَنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٥٢﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَى وَأَوْرَثْنَا بَنِي
إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ ﴿٥٣﴾

هُدَى وَذِكْرَى لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٥٤﴾

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَأَسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ
وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ﴿٥٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ
سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ إِن فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرٌ
مَّا هُمْ بِبَالِغِيهِ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ
السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٥٦﴾

لَخَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ
خَلْقِ النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا

лахъ а, дукхахболчу нахана ца хаъа-кх [иза].

58. Цхъатера вац бIаьрзениг а, сагург а, иштга [цхъатера бац], иман а диллина, дика Iамалш йи-нарш а, вонаш дийриш а. Мел кIезиг дIалоцу-кха аш хъехам!

59. Боккъалла а, [къематан] сахът догIур долуш ма ду, цу хъокъехъ шеко яц. Амма дукхах болу нах ца теша-кх.

60. Шун Дала аьлла: «Собга кхайкха, Ас жоп лур ду шуна. Боккъалла а, Суна Iибадат дан кураллаш еш берш жожгаIате гIур бу сийсазбина».

61. АллахI ву шун дуьхъа буйса кхоьллинарг - шуьга цу чохъ садаIийтархъама, де [кхоьллинарг] а - [шуна] серлонна. Боккъалла а, АллахI адамашца комаьрша ву, делахъ а, дукхах долу адамаш баркалле дац.

62. АллахI ву шун дуьхъа массо а хIума Кхоьллинарг. Кхин Дела вац, И воцург. Ма чIогIа дIаххийза-кх шу [бакъонах]!

63. Цу кеппара дIаххийза

يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ

ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا

الْمَسِيءَ قَلِيلًا ۗ مَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

إِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا

وَالَّذِينَ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ

إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي

سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿٦٠﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ اللَّيْلَ لَتَسْكُنُوا

فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ۗ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ

عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا

يَشْكُرُونَ ﴿٦١﴾

ذَٰلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ ۗ لَا

إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۗ فَآذِنِي تُؤَفِّكَوْنَ ﴿٦٢﴾

كَذَٰلِكَ يُؤَفِّكُ الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ

[бакъонах] АллахІан билгалонаш те ца оьцуш берш.

64. АллахІ ву кхоьллинарг латта - шуна Іойла а йина, стигал а – [шуна] тхов а бина. Шуна сибаташ делла Цо, тІеххаза а дина Цо шун сибаташ. [Дуьненан] диканаш а делла Цо шуна. Иштта ву АллахІ - шун Дела. Беркате ву АллахІ, Іаламийн Дела волу!

65. И - [даиманна] Дийнаниг ву, кхин Дела вац, И воцург. Цуьнга кхайкха аш, дин цІенна Цуьнан дуьхьа а лелош. Хастам бу АллахІана, Іаламийн Дела волчу!

66. Ала [хІай, Мухьаммад]: «Бокъалла а, суна дихкина ду Іибадат дар - аш, АллахІ а витина, шайга кхойкхучарна, соьга сайн Делера бІаьрла билгалонаш кхаьчначу хенахь дуьйна. Соьга ома дина, Іаламийн Далла муьтІахь хила аьлла».

67. И ву - шу кхоьллинарг лаьттах, цул тІаьхьа - тІадамах [орал-лех], цул тІаьхьа - детгачу цІийн улхах. Цул тІаьхьа Цо арадоху шу [шайн нанойн кийранашкара], бераш а хуьлий, цул тІаьхьа шу кхи-

يَجْحَدُونَ ﴿١٣﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا
وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ
صُورَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ
ذَٰلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمُ فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ
الْعَالَمِينَ ﴿١٤﴾

هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ
مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿١٥﴾

﴿قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ
تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِي
الْيَتِيمَتُ مِنَ رَبِّي وَأُمِرْتُ أَنْ أُسَلِّمَ
لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ
نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ
طِفْلًا ثُمَّ لِيَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ ثُمَّ لِيََكُونُوا

ийта, цул тӀаьхьа шух кьаной хилийта, шуна юккъехь хьалхо дакхалхош берш белахь а, шу кхачийтархьама билгалйинчу хене. Кхета мегар-кха шу.

68. И ву дахар луш верг а, Иожалла еш верг а. Цо сацам бечу хенахь, ала а бен ца деза Цуьнан: «Хила!» - ткъа иза кхочушхуьлу.

69. Хьуна ца го АллахӀан билгалонийн хьокъехь кыйсалуш берш? Ма чога дахьийза-кх уьш [бакьонах]!

70. Цара харцдира Жайна [Кьурьан] а, Оха Тхайн элчанашка дахьийтинарг а. Амма тӀаьхьо хуур ду царна,

71. логех тоьхна гоьмаш а йолуш, [когех йихкина] зӀенаш а йолуш, [шашь] дӀатекхочу хенахь

72. кхехкаш долчу хи чу; цул тӀаьхьа цӀергахь багор бу уьш [я цӀе латор ю царех].

73. Цул тӀаьхьа эр ду царга: «Мичахь бу и аш нисбина хилла накьостий

74. АллахӀе?». Цара эр ду: «Дакаьйлабевлла уьш тхох.

شُيُوحًا وَمِنْكُمْ مَّنْ يُتَوَفَّىٰ مِنْ قَبْلُ
وَلِتَبْلُغُوا أَجَلًا مُّسَمًّىٰ وَلَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾

هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا
فَأَنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٨﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ
اللَّهِ أَنَّىٰ يُضَرَّفُونَ ﴿٦٩﴾

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَبِمَا أَرْسَلْنَا
بِهِ رَسُولًا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧٠﴾

إِذِ الْأَعْلَىٰ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلْسِلُ
يُسْحَبُونَ ﴿٧١﴾

فِي الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٢﴾

ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٧٣﴾

مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ

Хьалха цхьана а хIумане кхойкхуш дацара тхо, [АллахI воцчуьнга] [я цхьана а хIуманна Ибадат деш дацара тхо, АллаhI воцчунна]». Иштга тиларе буьгу АллаhIа керстанаш.

75. [Цаьрга эр ду]: «И [Изап] - бакьо а йоцуш, лаьтта тIехь шу даккхийдерна а, аш дозаллаш дарна а ду.

76. ДначугIо шайна жобьжагIатин неIаршкахула, дIаIе шайна цу чохь гуттаренна а. Ма вон ю-кх кураллаш ечеран Iойла!».

77. Собаре хила хьо [хIай, Мухьаммад], хIунда аьлча АллаhIан ваIда бакь ю. Хьуна гайта аьтто бу Тхан Тхаьш царна ваIда дечу [Изапах] цхьа дакъа, иштга [цул хьалха] хьо дIакхалхо аьтто а бу. Тхьогьа берзор болуш бу уьш.

78. [ХIай, Мухьаммад,] хьол хьалха а эхийтина Оха элчанаш. Царна юккьехь Оха хьуна бийцинарш а бу, Оха хьуна цабийцинарш а бу. Цхьана а элчано Иаламат гайтина дац АллаhIан пурбанца бен. Ткъа АллаhIан ома деьча, бакь йолу кхиэл йийр ю, тIаккха

نَكُن نَدْعُوا مِنْ قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ
يُضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾

ذَلِكَ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ
بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ ﴿٧٥﴾

أَدْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا
فِيئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٦﴾

فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَإِمَّا نُرَبِّتْكَ
بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيْتِكَ فَإِلَيْنَا
يُرْجَعُونَ ﴿٧٧﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ مِنْهُمْ
مَّن قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَّن لَّمْ
نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ
يَأْتِيَ بِنَايَةِ إِلَّا يَأْذِنَ اللَّهُ فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ
اللَّهِ فُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ

харцлийнарш дакъазбевр бу.

79. АллахI ву Шун духъа дий-
наташ кхоьллинарг, шу царех
цхьадолчарна тIехевшина лелийта
а, царех цхьадерш шуьга дайта а.

80. Цаьргахь пайданаш бу шуна:
царна тIехь шашь дагалаьцначу а
кхочу шу. Царна тIехь а, хIордже-
манашна тIехь а дIасадуьгу шу.

81. Цо [АллахIа] Шен билгало-
наш гойту Шуна. Ткъа АллахIан
муьлха билгалонаш керстйо аш?

82. Лаятта тIехула ца лелла-те
уьш, ганза а бу-те уьш, шайл хьал-
ха хиллачеран чаккхе муха хилла?
Уьш царел [Маккарчу керстанел]
дукха а, ницкъехь чIогIа а бара,
лаятта тIехь алсам лараш а йитина
цара, амма цара гулдиначо [Паза-
пах] кIелхьара-м ца бехира уьш.

83. Ткъа шайга билгалонашца
элчанаш баьхкинчу хенахь, шай-
гахь долчу Илманах баккхийбира
уьш, тIаккха голецира [я тIедеара]
царна уьш шех кхаьрдина хилларг.

84. Ткъа шайна Тхан Iазап гинчу
хенахь цара элира: «Оха иман

الْمُبْطِلُونَ ﴿٧٨﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا

مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٩﴾

وَأَكْمُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا

حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى

الْفُلْكِ تُمْلَوْنَ ﴿٨٠﴾

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَآىَّ آيَاتِ اللَّهِ

تُنْكِرُونَ ﴿٨١﴾

أَقَلَّمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ

كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ كَانُوا

أَكْثَرَ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً وَعَآثَارًا فِي

الْأَرْضِ فَمَا آعَفَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا

يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا

بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا

كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٨٣﴾

فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَحَدَّهُ

дилли-кх цхъаь бен воцчу АллахIе, керстаналла а до-кха оха тхъаш Цуьнца нисбеш хиллачаьр-ца!».

85. Амма гIо ца дира царна иман дилларо, Тхан Iазап царна гинчу хенахь. Цу кеппара бара АллахIа Шен лайшна юккъехь дIахIоттий-на болу къастам. XIан, хIетахь дакъазбевлира керстанаш.

Сураг «Фуссилат» («Кхетор»)

*Къинхетамечу, Къинхетамбечу
АллахIан царца!*

1. Хъа. Мим.

2.Къинхетамечуьнгара, Къинхе-тамбечуьнгара доссийнарг -

3. шен аяташ Iаьрбийн маттахь кхетийна [билгалдина, довзийти-на] долу Жайна [Къуръан] ду [хIара] хууш болчу нахана.

4. Хаза кхаь боккху цо [Къуръа-но], ларбеш а ду [и], амма царех дукхах берш, баккъаш а тоьхна, дIабирзина, хезаш а бац уьш.

5. Цара олу: «Тхан дегнаш, [Iе негIарш а тоьхна,] дIакъевлина ду

وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿٨٥﴾

فَلَمْ يَكْ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا ۗ
سُنَّتَ اللَّهُ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ ۗ

وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

سُورَةُ مِ فُصِّلَتْ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَم ﴿١﴾

تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

كِتَابٌ فَصَّلْتَ آيَاتُهُ، قُرْءَانًا عَرَبِيًّا

لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢﴾

بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ

لَا يَسْمَعُونَ ﴿٣﴾

وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ مِمَّا تَدْعُونَا

[хІай, Мухьаммад,] ахь тхо тІек-хойкхуш долчунна, лергаш а ду тхан кьорадоьлла, ткьа тхуний, хьуний юккьехь дуьхьало ю. [Хьайн дина тІехь] кьахьега ахь, оха а хьобгур ду [тхешан дина тІехь] кьа».

6. Ала ахь [цаьрга, хІай, Мухьаммад]: «Боккьалла а, со а ду, шу санна, адам. [Дала] хаам бина соьга: шун Дела - цхьаь бен воцу Дела ву. Нийсачу новкьа а нислой, тІегІо Цунна, гечдар а де-ха Цуьнга шайна. Бала [я Іазап] – мушрикашна,

7. закат луш боцчу а, эхартца керстаналла деш болчу а».

8. Боккьалла а, иман а диллина, дика Іамалш йиначарна кечйина кхачалун йоцу ял ю.

9. Ала [хІай, Мухьаммад]: «Ца теша, ткьа, шу шина дийнахь латта кхоьллиначух, кхин тІе накьостий а нисбо аш Цуьнца? Иза-м Іаламийн Дела вай.

10. Цо доьгІна талхамза лаьмнаш лаьтта тІехь, беркате а дина Цо и

إِلَيْهِ وَفِي آءَادَانِنَا وَقَرُّ وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ

حِجَابٌ فَأَعْمَلْ إِنَّنَّا عَمِلُونَ ﴿٥﴾

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ

أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهُ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا

إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوا لَهُ وَيُؤْتِكُمُ اللَّهُ مِمَّا تَمَنُونَ ﴿٦﴾

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ

هُمْ كَافِرُونَ ﴿٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرٌ مَّمْنُونٍ ﴿٨﴾

﴿٩﴾ قُلْ أَنْتُمْ لَكُمْ قُرُونٌ بِالَّذِي خَلَقَ

الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَتَجَلَّوْنَ لَهُ ءَأَنْدَادًا

ذَٰلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبَارَكَ

[латга - стоьмаш а, ялта а схьада-лийтарца], рицкъанаш а декъна Цо цу тӀехь деа дийнахь – доьхучарна массарна а цхьатерра.

11. Цул тӀаьхьа стигална тӀевир-зира И, [цу хенахь] кӀур бара и [стигал]. Цо элира цуьнга а, лавтге а: «Схьадола ший а шайн лаамехь я лаамза!». Цаьршимма элира: «Тхайн лаамца догӀу тхо».

12. Цо кхоьल्लीна уьш - ворхӀ стигал шина дийнахь, иштта хӀора стигална шен декхар [болх] а бовзийтина Цо. Лахара стигал хазйина Оха къуьданащца [седарчашца], ларьеш а ю и. Иштта ду Нуьцкъалчуьнан, Хуучуьнан [низаман кеп] дӀахӀоттор».

13. Нагахь уьш дӀабержахь, ахь ала [цаьрга, хӀай, Мухьаммад]: «Шу лардеш ву со [Пазапан] ткьесах, Јадахойн а, самудахойн а Јазапах тера долчу».

14. Элчанаш ихира цаьрга хьалхашхула а, тӀехьашхула а: «Јибатат ма де, АллахӀ воцчу цхьанненна а!» бохуш. Цара элира: «Дера, вайн Дала, Шена лиьнехьара, маликаш диссор ма дара [элчанийн

فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ
سَوَاءً لِّلسَّائِلِينَ ﴿١٠﴾

ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ
فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا
قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ ﴿١١﴾

فَقَضَاهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ
وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا وَرَبَّتْنَا
السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصْبِيحٍ وَحِفْظًا ذَلِكَ
تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿١٢﴾

فَإِنِ اعْرَضُوا فَعُلْنَا أَنْدَرْتُكُمْ صَاعِقَةً
مِثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ ﴿١٣﴾

إِذْ جَاءَتْهُمْ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ
وَمِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ قَالُوا
لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً فَإِنَّا بِمَا

метта]. Бокъалла а, тхо ца теша шу дохбуш дахкийтиначух».

15. Ткъа Iадахойх дерг аьлча, цхъа а бакъо а йоцуш, лавтта гIехь кураллаш йира цара, цу гIе ала а элира цара: «Мила ву, ткъа, ницкъехъ тхоьл а тоьлла [чIогIах]?». Ва ца го-ге царна: шашь кхоьллина волу АллахI ницкъехъ шайл а чIогIа хилар? Цара инкарло йира Тхан билгалонашна [элчанийнин мужизаташна].

16. ТIаккха бахийтира Оха царна чIогIа шийла [я чIогIа угIу] мох юхахъадевллачу деношкахъ, цаьрга дувненан дахарехъ кхардаме Iазап Iовшийтархъама. Ткъа эхартан Iазап кхин а кхардаме хир долуш ду, я царна гIю а дийр дац.

17. Ткъа самудахойх дерг аьлча, Оха гайтира царна нийса некъ, амма царна бIарзалла гIолехъ хийтира нийсачу некъал а. ТIаккха сийсазбечу Iазапан ткъес туьйхира царна, цара лелийнарг бахъанехъ.

18. Амма, иман а диллина, [Делах] кхийринарш кIелхъарбехира

أرسلتم به كافرين ﴿١٥﴾

فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿١٥﴾

فَأرسلنا عليهم ريحا صرصرا في أيام نحسات لئذيقهم عذاب الحزى في الحياة الدنيا والعذاب الآخرة أخزى وهم لا ينصرون ﴿١٦﴾

وَأَمَّا ثمودُ فهديتهم فأستحبوا العصى على الهدى فأخذتهم صعيقة العذاب الهون بما كانوا يكسبون ﴿١٧﴾

وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿١٨﴾

Оха [Изапах].

19. АллахІан мостагІий [жобжагІатин] царна хьалха дІагулбечу дийнахь, [ГІаьхьарнаш тІекхьгалц] совзор бу уьш.

20. Уьш цунна тІе дІакхьачначу хенахь, церан лерсиноша а, церан бІаьрсиноша а, церан чкьобрнаша а тоьшаллаш дийр ду царна дуьхьал, цара лелийначуьнан хьокъехь [я цара лелийнарг дуьй-цуш].

21. Цар эр ду шайн чкьобрнашка: «ХІунда ди аш тхуна дуьхьал тоьшаллаш?». Цара эр ду: «АллахІа дийцийти тхобга, массо а хІума дистхилийтина волчу». И ву шу кхоьллинарг дуьхьара, Цуьнга дерзор долуш а ду шу.

22. Шайн лерсинойн а, шайн бІаьрсинойн а, шайн чкьобрниин а тоьшаллах ларлуш, дІахьулдала ца гІиртира шу. Амма шуна мобытура: шашь лелочух дуккха а дерг АллахІана ца хаьа.

23. Шайн Делан хьокъехь шуна хеталуш хиллачу оцу шун [харц] хетарша хІаллакди шу, дакъаза-

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ

يُوزَعُونَ ﴿١١﴾

حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ

سَمْعُهُمْ وَأَبْصَرُهُمْ وَقُلُوبُهُم بِمَا كَانُوا

يَعْمَلُونَ ﴿١٢﴾

وَقَالُوا لَوْلَا جِئُوا بِآيَاتِنَا لَقَانُوا

أَنْظِقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ

خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٣﴾

وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَشِرُونَ أَنْ يَشْهَدَ

عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَرُكُمْ

وَلَا قُلُوبُكُمْ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ

لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ

بِرَبِّكُمْ أَرْذَلَكُمْ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ

бевлларчарех а хили шу.

24. Нагахъ уыш собаре хилахъ а - жобъжагIати хир ю церан Iойла. Ткъа нагахъ цара [шайна] дика [шайна резахилар] дехахъ а, тIакк- ха а шайна дика лиъначарех [шай- на резахилларчарех] хир бац уыш.

25. Юххе накъостий [шайтIанаш] хIиттийра Оха царна, ткъа цара хаздира царна хъалхарниг [дуьне] а, тIаьхъарниг [эхарт] а. Церан хъокъехъ а, иштта царел хъалха баьхначеран хъокъехъ а кхо- чущхилла [Iазап лург хиларан Ал- лахIан] Дош. Боккъалла а, дакъзабевлларш хилира уыш.

26. Керстаналла динчара элира: «Ла ма дегIалаш цу Къуръане, дош мел доцург дуьйцуш, багаетта аш [и доьшучу хенахъ]. ХIунда аьлча толам баккха а ма мега аш».

27. Оха, билггал, хала Iазап Iов- шуьйтур ма ду керстаналла дина- чаьрга, цара лелийнахух уггаре а вочу хIуманна бекхам а бийр бу Оха.

28. Иштта бу АллахIан мо- стагIашна бекхам - [жобъжагIатин] цIе! Цу чохъ хир ю церан даиман-

الْخَسِرِينَ ﴿١٢﴾

فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ وَإِنْ

يَسْتَعْتِبُوا فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَبِينَ ﴿١٣﴾

﴿١٤﴾ وَقَبَضْنَا لَهُمْ فُرُجَاءَ فَرِيئُوا لَهُمْ مَّا

بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمْرٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ

الْحَيِّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَسِرِينَ ﴿١٥﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا

الْقُرْآنِ وَالْعَوْفُ فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾

فَلَنْذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا

وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

ذَلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ النَّارِ لَهُمْ فِيهَا

دَارُ الْخُلْدِ جَزَاءُ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا

на Йойла, цара Тхан [Къурьнанан] аяташна инкарло ярна.

29. Керстаналла диначара эр ду: «Тхан Дела! Гайтахъа тхуна жинаш а, адамаш а, тхо тиларан новкъа даьхна болу. Тхешан когашна кIел а тийсина, [хьоьшур] бара-кх оха уьш, хилийтархъама уьш уггаре а лахарнаш [сийсазнаш]».

30. Боккъалла а: «Тхан Дела - АллаhI ву» - аьлла, цул тIаьхъа чIоггIа нийсонна тIехъ дIахIиттиначарна тIе маликаш дуьссу. [Цара олу]: «Кхера ма кхера шу, гIайгIане а ма хила шу, цул а дакхийде шу ялсаманех, шайна ваIда йинчу!»

31. Тхо - шун гIоьнчий [я шу Iалашдан тIехIиттинарш] ду дуьненан дахарехъ а, эхартахъ а. Цигахъ [ялсаманехъ] шуна кечдина шун синошна мел дезарг ду! Цигахъ шуна кечдина аш мел доьхун дерг ду!

32. Иштта хир ду [шуна] лун дерг Гечдечуьнгара, Кьинхетамбечуьнгара».

33. Хьенан къамел хила тарлора

يَجْحَدُونَ ﴿٢٨﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرْنَا الَّذِينَ
أَضَلَّانَا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ نَجْعَلُهُمَا
تَحْتَ أَقْدَامِنَا لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ ﴿٢٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبَّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا
تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا
تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ
تُوعَدُونَ ﴿٣٠﴾

نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي
الْآخِرَةِ ۗ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهَى
أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ ﴿٣١﴾

نُزُلًا مِّنْ عَفْوَِرٍ رَّحِيمٍ ﴿٣٢﴾

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ

хазах, АллахЕ а кхойкхуш, дика
Іамал а еш, ша олуш волчуьнан
къамелал а: «Бокъалла а, со - бу-
салбанех ву»?

34. Цхъатера дац диканиг а, во-
ниг а. Вониг дІататта диках долу-
чуьнца, тІаккха хъан шеца мо-
стагІалла дерг, юххера везаш волу
гергарниг [я деган доттагІ] а
хилла, дІахІуттур ву хъуна.

35. Амма цхъанненна а лур до-
луш дац и - собаре хиллачарна а
бен; цхъанненна а лур долуш дац и
- доккха [ирсан] дакъа долчарна а
бен.

36. Ткъа нагахь шайтІано [хъайна
дага вониг] тасахь, АллахЕ ларвар
деха [я АллахЕхь кІелхъарволийла
лаха], хІунда аьлча И - Хезарг,
Хуург ву.

37. Цуьнан [АллахІан] билга-
лонех ду - буйса а, де а, малх а,
бутт а. Сужуд ма делаш я малхана
а, я баттана а, ткъа сужуд делаш
АллахІана, и [дерриге а] кхоьлли-
на волчу, нагахь шаьш Цунна
Іибадат деш делахь.

38. Нагахь цара куралла яхь, хъан

وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ

الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٣﴾

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ

بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ

وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَبِئْسَ مَا جَعَلَهُ ﴿٣٤﴾

وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا

يُلْقِيهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٣٥﴾

وَأَمَّا يَنْزِعَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ

فَأَسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٦﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ

وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا

لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن

كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٣٧﴾

فَإِنْ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ

Далла гергахь долу [маликаш] ма дай Цунна тасбихь деш буса а, дийнахь а, ткъа царна и кЮрда а ца до.

39. Иштга Цуьнан билгалонех ду хьуна дакъаделла гуш долу латта а, ткъа Оха цунна те [доганан] хи дайитича, леладолий, деста [я совса] дулу и. Боккъалла а, и дендина волчо, шеко а йоцуш, белларш а денбийр бу. Боккъалла а, И - массо а хуманна те хь ницкъ кхочург ву.

40. Боккъалла а, Тхан аятийн хьокъехь [нийса долчунна те ра] датеаш берш - Тхуна къайлах бац уьш. Ткъа жобжаглатина чу кхуссун верг ву голехь я къематдийнахь, кхерам а боцуш, маьрша вогун верг ву? Шайна луьург де! Цунна [Аллахана] гуш ду-кх аш дийриг.

41. Боккъалла а, шайга иза дакхаьчначул таьхьа Хьехамца [Кьурьанца] керстаналла диначарна [газап лур ду]. Боккъалла а, иза [Кьурьан] - нуьцкъала Жайна ду.

42. Те ца йобду цунна харцо я хьалхашхула а, я те хьашхула а.

يُسَيِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا
يَسْمُونَ ﴿٣٩﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَرَى الْأَرْضَ
خَشِيعةً فَإِذَا نَزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ
وَرَبَّتْ إِنَّ الَّذِينَ أَلْحَقُوا بِمُؤْتَفَاتِ
إِنِّهٖ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا
يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا أَفَمَنْ يُلْقَىٰ فِي النَّارِ خَيْرٌ
أَمْ مَنْ يَأْتِيَّ آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ اعْمَلُوا
مَا شِئْتُمْ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤١﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ
وَإِنَّهٗ لَكَيْتٌ عَزِيزٌ ﴿٤٢﴾

لَا يَأْتِيهِ الْبَطْلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ

Хыкматечуьнгара, Хастамечуьнгара доссийна ду иза.

43. Хьобга [х|ай, Мухьаммад,] эр дац хьуна хьол хьалха [баьхкинчу] элчанашка аьлларг бен. Боккъалла а, хьан Дела гечдар дерг ву, балане Iазап дерг ву.

44. Нагахь Оха и Къурьан, Iаьрбийн маттахь а доцуш, кхечу маттахь хилийтинехьара, цара, билггал, эр ма дара: «Цуьнан аяташ [кхоччуш] кхетийна хIунда дац? Iаьрбийн [маттахь] хIунда дац иза, [Мухьаммад] ша Iаьрби хилча?». Ала [х|ай, Мухьаммад]: «Иза [Къурьан] иман диллинчарна нийса куьйгалла а, дарба а ду. Ткъа иман цадиллинчаран лергаш къордолийна ду, цу [Къурьанан] хьокъехь бIаьрзе бу уьш. Уьш - геннара шайга кхойкхуш берш [санна] бу».

45. Оха хIинцале а Мусага а делира Жайна [Товраг], амма цуьнан хьокъехь баргах буйхира уьш. Хьалха дуьйна а хьан Делан Дош ца хиллехьара, церан къовсамах цхьалхо яьккхина хир ма яра. Боккъалла а, цуьнан [Къурьанан]

خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٣﴾

مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدَّ قَبِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤٣﴾

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا أَعْجَمِيًّا لَقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ ۖ أَءَعْجَبِي وَعَرَبِيٌّ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ ۖ وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرٌ وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى ۗ أُولَٰئِكَ يُنَادُونَ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٤٤﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَأَخْلَفَ فِيهِ ۖ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ ﴿٤٥﴾

хьокъехъ синтем боцу шеконаш ю церан.

46. Дика Іамал ечо - шена дикан-на еш ю. Ткъа вониг дечо - шена зенна деш ду. Хъан Дела харцо еш вац [шен] лайшна.

47. Цуьнга доьрзуш ду [къематан] сахътах дерг хаар. Цхъа а стом ма ца кхуьу шайн чІенигашна чуьра хъала, я цхъана а стечу хІумано [добзалхо] а ма ца лоцу, я цхъа а стен хІума яхка а ма ца ехка, Цунна хууш бен. Цо цаьрга кхойкхучу дийнахъ: «Мичахъ бу, ткъа, [аш дуьненахъ Соьца нисбина хилла болу] Сан накъостий?» - цара эр ду: «Оха хайитина-кха Хьуна, тхобх цхъа а тоьшалла дан хІуттур волуш цахилар».

48. Цара, хъалха [дуьненахъ] шайга кхойкхуш хиллачара, дІатосур бу уьш, тІаккха билгалдер ду царна, шаьш бовдийла [я лочкыйла] цахилар.

49. Адамна, кІорда ца деш, дукха деза диканиг дехар, амма нагахъ цуьнах вониг хъакхалахъ - дог а дуьллий [я дог а духий], сатуьй-

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ أَسَاءَ
فَعَلَيْهَا ۗ وَمَا رَبُّكَ بِظَلَمٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٤٦﴾

إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ ۖ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ
ثَمَرٍ مِّنْ أَكْمَامِهَا ۖ وَمَا تَحْمِلُ مِنْ
أَنْثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ ۚ وَيَوْمَ
يُنَادِيهِمْ أَتَيْنَ شُرَكَاءِى قَالُوا ءَاذَنَّاكَ
مَامِنًا مِنْ شَهِيدٍ ﴿٤٧﴾

وَصَلِّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ ۖ
وَوَدَّعُوا مَّا لَهُمْ مِّنْ مَّحِيصٍ ﴿٤٨﴾

لَّا يَسْمَعُ الْإِنسَانُ مِنْ دَعَائِ الْخَيْرِ وَإِن
مَسَّهُ الشَّرُّ فَيَئُوسٌ قَنُوطٌ ﴿٤٩﴾

сийла йов цуьнан.

50. Нагахь Оха шега Тхайгара кьинхетаман чам баккхийтича, цуьнах бохам хьакхабеллачул тIаьхьа, билггал, эр ма ду цо: «ХIара-м суна [хьакь дерг, суна догIуш дерг] дара, я [къематан] сахьт хIуттур ду аьлла а ца хета суна. Нагахь со сайн [Делега] верзавахь, шеко а йоцуш, Цунна гергахь а хир ма ду суна кечдина уггаре а диках дерг». Билггал, дIахоуьйтур ма ду Оха керстаналла диначарна цара лелийнарг, шеко а йоцуш, кьиза Iазап а Ювшуьйтур ма ду Оха цаьрга.

51. Оха адамна диканаш дича, пе а тухий, генадолу [я дIадоьрзу] иза. Ткьа шех вон хьакхаделча, дехха доIанаш до цо.

52. Ала [хIай, Мухьаммад]: «ХIун хир ду аьлла, ойла йиний аш: нагахь и [Кьурьан] АллахIера делахь, ткьа аш цуьнца керстаналла а дахь? Мила хила тарло, ткьа, тIехтиллаг, генна [бакьонах] кьаьстиначул а?».

وَلَيْنَ أَذْفَنَهُ رَحْمَةً مِنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ
مَسَّتْهُ لِيَقُولَنَّ هَذَا لِي وَمَا أَظُنُّ
السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَيْنَ رُجْعْتُ إِلَى رَبِّي
إِنَّ لِي عِنْدَهُ لِلْحَسْبَىٰ فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ
كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِنَ
عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٠﴾

وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ
وَنَسَىٰ نِعْمَتِنَا بِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُو دُعَائٍ
عَرِيضٍ ﴿٥١﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ تُمٌ
كَفَرْتُمْ بِهِ مَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِي
شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٢﴾

53. Оха гойтур ю царна Тхешан билгалонаш дуьненахь а, цаьргахь шайггахь а, царна и [Къуръан] бакъо хилар цIенна билгалдал-лалц. Тобаш дац-те хьан Дела мас-со а хIуманна тIехь теш хилар?

54. Боккълла а, шайн Далла дуьхьалхИтта безаран хьокъехь шеконехь бу уьш. Боккълла а, массо а хIуманна [Шен Илманца, ницкъаца, хаарца] гуо лаьцна ву И.

**Сурат «аш-Шура»
 («Кхегашо»)**

*Къинхетамечу, Къинхетамбечу
АллахИан царца!*

1. Хьа. Мим.

2. Иайн. Син. Къаф.

3. Иштта хьуна а [хИай, Мухьам-мад], хьол хьалха хиллачарна а хаам бо Нуьцкъала, Хьикмате волчу АллахИа.

4. Цуьнан ду [я И да волуш ду] стигалшкахь дерг а, лаьтта тIехь дерг а. И - Лакхахьверг, Сийлахь-Воккханиг ву.

5. ЭтIа герга ю стигалш тIехула-

سُرِّيهِمْ ءَايَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ
حَتَّىٰ يَتَّبِعَنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوْ لَمْ
يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
شَهِيدٌ ﴿٥٣﴾

أَلَا إِنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ مِّن لِّقَاءِ رَبِّهِمْ ؕ أَلَا
إِنََّّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطٌ ﴿٥٤﴾

سُورَةُ الشُّورَى

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَم ﴿١﴾

عَسَق ﴿٢﴾

كَذَلِكَ يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِن

قَبْلِكَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣﴾

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ

الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٤﴾

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ ﴿٥﴾

ра [АллахІан воккхаллина; я маликийн дукхаллина; я мушрикийн къамелашна]. Хастамбарца шайн Дела хеставо маликаша, лаьтта тІехь болчарна [муъма-нахана] гечдар а доьху цара. Боккъалла а, АллаhI - Гечдийрг, Къинхетамбийрг ву.

6. [АллаhI] Ша воцург доладийраш лаьцначеран [зуламаш] лардеш ву АллаhI [цераан зуламаш лардина латтош ву И, царна бекхам бархъама], ткъа хьо [xIай, Мухъаммад,] цераан Іуналхо [уьш ларбархо] вац.

7. Иштта хаамбеш Іаьрбийн маттахь Къуръан даийтина Оха хьобга [xIай, Мухъаммад,] - хьобга нанашахар [Макка я Маккара бахархой] а, цунна гонаха берш а ларбайтархъама, иштта шен хьокъехь шеко йоцчу Дагулбечу [къематан] дийнах [уьш] ларбайтархъама а. [Нахах] цхъа дакъа ялсаманехь хир ду, ткъа важа дакъа жобъагІатахь хир ду.

8. АллаhІана лиънехъара, [бусалба] цхъа уммат дийр дара Цо уьш. Амма Цо Шена луург вуьгу

وَالْمَلٰٓئِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ
وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَن فِي الْاَرْضِ اَلَا اِنَّ
اللَّهَ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ﴿٥﴾

وَالَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖۤ اَوْلِيَاءَ اللّٰهُ
حَفِيْظٌ عَلَيْهِمْ وَمَا اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيْلٍ ﴿٥﴾

وَكَذٰلِكَ اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا
لِّنَذِرَ اُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَنُنذِرَ
يَوْمَ الْجُمُعِ لَا رَيْبَ فِيْهِ فَرِيْقٌ فِي الْجَنَّةِ
وَفَرِيْقٌ فِي السَّعِيْرِ ﴿٧﴾

وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ لَجَعَلْنٰهُمْ اُمَّةً وَّاحِدَةً
وَلٰكِن يُّدْخِلُ مَنْ يَّشَاءُ فِي رَحْمَتِهٖۤ

Шен кьинхетамна чу. Ткъа зулам-хошна [керстанашна] хир вац я доладийраг а, я гюьнча а [АллахІан Іазап шайна тІера юхатоха].

9. [АллахІан] метта доладийраш лаьцна, ткъа, цара шайна? АллахІ ву Доладийрг. Белларш денбийраг ву И, массо а хІуманна тІехь ницкъ кхочуш верг а ву И.

10. Шайн [ойланашкахь шу] декъаделлачу массо а хІуманан хьукма АллахІехь ду. Ала [хІай, Мухьаммад]: «Иштта ву сан Дела - АллахІ. Цу цхьанна тІе буьллу ас сайн болх, Цуьнга а воьрзу со».

11. Стигалш а, латта а Кхоьллинарг [ву И]! Шух шайх шуна зударий кхоьллина Цо, иштта дийнаташ а [кхоьллина] шишша [боьрша а, стен а]. Цу кеппара дебадо Цо шу. Цунах [АллахІах] тІера цхьа а хІума дац, И - Хезарг, Гург ву.

12. Цуьнан ду стигалийн а, лаьтан а догІанаш. Шена луучунна рицкъанехь шорто йо Цо, [Шена луучунна] - гатто а йо. Боккъалла а, Цунна массо а хІума хаьа.

وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَدِيِّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٠﴾

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَالَهُ هُوَ
الْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١١﴾

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ
إِلَى اللَّهِ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ
وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿١٢﴾

فَاطِرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ
مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ
أَزْوَاجًا يَذُرُّكُمْ فِيهَا لَيْسَ كَمِثْلِهِ
شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١٣﴾

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ
الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٤﴾

13. Цо [АллахIа], ШарI а дина, делла шуна - Нухье Ша весет динарг а, Оха хьобга [хIай, Мухьаммад] хаам бинарг а, Оха ИбрахIиме а, Мусага а, Исага а весет динарг а, [ала а олуш]: «[АллахIан] дин леладе, цу хьокъехь декъа а ма ло». Мушрикашна хала ду [хIай, Мухьаммад,] ахь уьш шегга кхойкхуш дерг. АллахIа Шена луьург хоржу [Ша цхьаь варан новкъа ваккха], Шегга кхачочу нийсачу новкъа а нисво [Цо] Шегга вирзинарг.

14. Уьш бекъа ма ца белира, шайга хаар [Илма] деанчул тIаьхий бен, шайна юккъера хьагI-гамо а, нийса йоцу юкъаметтигаш а бахъанехь. Хьан Делера хьалха Дешнаш ца хиллехъара - билгалыйна хан тIекхаччалц [царна Iазап дIататтарца], билггал, царан къовсамах дерг цхьалхадаьккхина хир ма дара. Боккъалла а, царел тIаьхьа шайна Жайна [Кьурьан] кхаьчначеран [жуьгтийн а, керстанийн а] синтембоцу шеконаш ю цуьнан [Мухьаммад элча хиларан, я

﴿شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ﴾

نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا

بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا

الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى

الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي

إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ﴿١٣﴾

وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمْ

الْعِلْمُ بَعِيًا بَيْنَهُمْ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ

مِنْ رَبِّكَ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى لَفَقَضَىٰ

بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ

بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ ﴿١٤﴾

Къуръанан] хьокъехь.

15. Цундела [хІай, Мухъаммад, АллахІан дин] дІакхайкхаде. Хъайга овра ма-дарра, нийсачу новкъа тІехь дІанисло. Церан лаамашна тІаьхъа а ма ваза хьо, ала а ала ахь: «Ас иман диллина АллахІан Жайнахъ [Къуръан чохъ] доссийначуьнга, шуна юккъехь нийсо лелае аьлла, дина овра а ду соьга. АллахІ - тхан Дела а, шун Дела а ву. Тхуна - тхайн Іамалш [хир] ю, ткъа шуна – шайн Іамалш [хир] ю. Кхин дІа кыйса] меттиг бац тхуний, шуний юккъехь. АллахІа дІагулдийр долуш ду вай дерриш а [къематдийнахъ], Цуьнга дерза дезаш а ду [массо а]».

16. Шайна жоп деллачул тІаьхъа [адамаша Ислам-дин тІелаьцначул тІаьхъа] АллахІан хьокъехь кыйсалучеран тоьшаллаш [баххаш] пайденна дац церан Далла хьалха. ОьгІазло йогІур ю царна тІе, хала Іазап а ду царна кечдина.

17. АллахІ - бакъонца Жайна [Къуръан] а, терза [ШарІ] а доссийнарг ву. Хьуна хІун хаьа:

فَلْيَذِكُرْ فَادْعُ وَأَسْتَقِيمُ كَمَا أَمَرْتُ وَلَا
تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ ءَامَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ
اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَأَمَرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمْ
اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَلْنَا وَلَكُمْ
أَعْمَلُكُمْ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ
اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾

وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا
أَسْتُجِيبَ لَهُمْ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةً عِنْدَ
رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ عَذَابٌ
شَدِيدٌ ﴿١٦﴾

اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ
وَالْمِيزَانَ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ

[къематан] сахът герга хила ма мегга!

18. Цу хьокъехъ сихо лобху цуьнах [къематан сахътах] цате-шачара. Ткъа иман диллинарш и тЕкхачарх кхоьруш бу, и бакъ хилар а хаьа царна. Боккъалла а, сахътах дерг къуйьсуш берш генна тиларчохъ ма бу.

19. АллахI дика ву Шен лайшца, Шена луучунна рицкъа а ло Цо. И – Доллучунна ницкъ кхочург, Нуьцкъалниг ву.

20. Эхартара кхаш дезачунна - цуьнан кха алсамдоккхур ду Оха. Ткъа дуьненан кхаш дезачунна - цуьнах [дакъа] лур ду Оха цунна, амма цунна эхартахъ дакъа хир дац.

21. Я накъостий бу-ге церан, царна динехъ АллахIа цамагий-нарг юкъадоккхуш болу? Нагахъ [Тхан] къастамаллин Дош дацахъ-ара [билгалийна хан тЕкхаччалц царна Iазап дIататтарца], церан къовсам хIинцале а къастийна хир ма бара. Боккъалла а, зуламхошна кечдина балане Iазап ду.

قَرِيبٌ ﴿١٧﴾

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا ^ط

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا

وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ ^ط أَلَا إِنَّ الَّذِينَ

يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿١٨﴾

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ

وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿١٩﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ

فِي حَرْثِهِ ^ط وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا

نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ

نَصِيبٍ ﴿٢٠﴾

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ

مَا لَمْ يَأْذَنَ بِهِ اللَّهُ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ

لَفَضَحْنا بَيْنَهُمْ ^ط وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ

عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢١﴾

22. [Къематдийнахъ] зуламхой бегош гур бу-кха хьуна [xIай, Мухъаммад,] шашь [дуьнен чохъ] динарг бахъанехъ [кхерабелла], и [таIзар] царна тIедужучу хенахъ. Ткъа, иман а диллина, дика Iамалш йинарш ялсаманийн бош-машкахъ хир бу. Церан Далла гергахъ кечдина царна мел дезарг хир ду. И ю и йоккха комаьршо [АллахIера].

23. Иза – АллахIа Шен лайшна кхаъ боккхург ду, иман а диллина, дика Iамалш йинчу. Ала [xIай, Мухъаммад]: «Цуьнах мах ца боьху ас шуьгара, гергара хиларна дезар бен». Ткъа диканиг динчунна - алсамдоккхур ду Оха и. Боккъалла а, АллахI - Гечдийрг, Баркаллениг ву.

24. Я цо [Мухъаммада] АллахIана тIехъ харцо кхоьллина боху, цара? Нагахъ АллахIана лиьнехъара, хъан дагна тIе мухIар таIор ма дара Цо. Шен дешнашца АллахIа харцо дIайоккху, бакъо тIечIагIйо. Боккъалла а, И хууш ву шун накхошкахъ [дегнашкахъ]

تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا
وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ لَهُمْ
مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ
الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٢٢﴾

ذَلِكَ الَّذِي يُبَيِّنُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ
ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا
أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي
الْقُرْبَىٰ وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ
فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٣﴾

أَمْ يَقُولُونَ أَفْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ
يَشَأِ اللَّهُ يُخْتِمْ عَلَىٰ قَلْبِكَ وَيَمْحُ اللَّهُ
الْبَطْلَ وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ إِنَّهُ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٤﴾

дерг.

25. И - Шен лайшкара тоба кьобалдийраг ву, вонашна гечдийраг ву, аш дийриг хууш верг а ву.

26. Цо жоп ло, иман а диллина, дика Іамалш йиначарна, Шен ко-маьршаллех сов а доккху царна. Ткьа керстанашна кечдина хала Іазап ду.

27. Нагахь АллахІа Шен лайшна рицкьанехь шорто йинехьара, лаьтта тІехь вон лелар ма бара уьш. Ткьа Цо барамехь доуьйту и [рицкьа]. Боккьалла а, Шен лайх дерг хууш ву И, гуш а ву уьш.

28. И - цара [адамаша] догдил-линчул тІаьхьа догІа доуьйтуш верг ву, Шен кьинхетам баржабо Цо. И – Хастаме доладийраг ву.

29. Цуьнан билгалонех [Іалама-тех] ду - стигалш а, латта а кхол-лар, царна тІехь Цо яржийна садо-лу хІуманаш а. Шена лиьначу хе-нахь уьш дІагульян ницкь а бу

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ
وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا
تَفْعَلُونَ ﴿٥٥﴾

وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِ
وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٥٦﴾

﴿٥٥﴾ وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا
فِي الْأَرْضِ وَلَٰكِن يُنَزِّل بِقَدَرٍ مَّا
يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٥٦﴾

وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا
قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ
الْحَمِيدُ ﴿٥٧﴾

وَمِنْ ءَايَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ
إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ ﴿٥٨﴾

Цуьнан.

30. Муьлхха а бохам богIуш бу шуьга шун куьйгаша динарг бахъанехъ, дукханна геч а до Цо шуна.

31. КIелхъардевр дац шу [АллахIан Iазапах] лаьтта тIехъ, довдарх, АллахI воцург я доладийраг а, я гIоьнча а вац шун.

32. Цуьнан билгалонех [Иаламатех] ду - хIордана тIехула лела кеманаш, лаьмнаш санна [даккхийра а долуш].

33. Нагахъ Шена лаахъ, мох дIатебо Цо, тIаккха, метгах а ца хьуьйш, лаьтта [кеманаш, хIордана] тIехула. Боккъалла а, цуьнгахъ билгалонаш [Иаламаташ] ма ду хIора собаречунна, баркаллечунна.

34. Уьш [хIордкеманаш] хIаллакдало Цуьнга, цара [адамаша] динарг бахъанехъ, амма Цо дукханна а гечдо!

35. Тхан билгалонийн хьокъехъ кьийсалуш берш хууш бу - шаьш

وَمَا أَصَابَكُمْ مِّنْ مُّصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبْتُمْ
أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣٠﴾

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ
مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٣١﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَمِ ﴿٣٢﴾

إِن يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ
عَلَى ظَهْرِهِ ۗ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ
صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٣﴾

أَوْ يُوقِفَهُنَّ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ
كَثِيرٍ ﴿٣٤﴾

وَيَعْلَمُ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا

бовдалур боцийла.

36. Шуна делла массо а хУма - дуьненан дахаран дика ду. Ткъа Аллахана гергахь дерг гЮлехь хир ду, дукха деха лаьттар долуш а ду и - иман а диллина, болх Далла те буьллучарна а;

37. даккхийрачу къинойх а, боьхачу гУллакхех а лар а луш, ткъа шаьш оьгГазбахча – гечдеш болчарна а;

38. шайн Далла жоп луш болчарна а, ламаз деш болчарна а, шайн гУллакхийн хьокъехь вовшашлахь дагабовлуш болчарна [я кхеташо ечарна] а, Оха шайна деллачу рицкъанах сагIа луш болчарна а;

39. шайна зулам дича [я шайца харцо йича], бекхам беш болчарна а.

40. Вонна бекхам - и санна долу вониг ду. Амма нагахь цхьамма, къинтIера а ваьлла, машар бахь - цуьнан ял АллахIехь хир ю. Боккъалла а, зуламхой ца беа Цунна.

لَهُمْ مِّنْ مَّحِيصٍ ﴿٣٦﴾

فَمَا أُوذِيْتُمْ مِّنْ شَيْءٍ فَمَتَّلِعْ الْحَيٰوةِ
الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ وَأَنْتَقِي لِلَّذِينَ
ءَامَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٣٦﴾

وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيْرَ الْاِثْمِ
وَالْفَوَاحِشِ وَاِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ
يَغْفِرُوْنَ ﴿٣٧﴾

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوْا لِرَبِّهِمْ وَاَقَامُوا
الصَّلٰوةَ وَاَمْرُهُمْ شُورٰى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا
رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُوْنَ ﴿٣٨﴾

وَالَّذِينَ اِذَا اَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ
يَنْتَصِرُوْنَ ﴿٣٩﴾

وَجَزٰؤُا سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا فَمَنْ عَمَّا وَاَصْلَحْ
فَاَجْرُهُ عَلَى اللّٰهِ اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٤٠﴾

41. Банне а тЕхтохам бан ца богIу - шена зулам диначул тIаьхьа бекхам биначунна.

42. Пехтохам бан хьакъ бу - нахана зуламдечарна а, цхьа а бакъо йоцуш, лаьттахь тIехь вон лелаш болчарна а. Царна кечдина балане Iазап ду.

43. Ткъа собаре а хилла, гечдиначунна - иштгачу гIуллак-хашкахь [хила езаш ма юй и] чIагIалла.

44. АллахIа нийсачу новкъах тилийначунна цул тIаьхьа доладийрг хир вац. Гур ду хьуна [xIай, Мухьаммад,] зуламхоша, шайна Iазап гича, олуш: «[Дуьнен чу] юхадерза некъ бац-те?».

45. Хьуна гур ду: уьш цу [жюьжагIатина] хьалхатетгича, сийсазлонна хьастабелла [я эсала-бевлла], кIелдIашхула цуьнга [жюьжагIатига] дIахьобжуш. Ткъа иман диллинчара эр ду: «Боккъал-ла а, дакъазбевлларш - шаьш а, шайн доьзалш а къематдийнахь дакъазбевлларш бу-кха». Боккъал-

وَلَمَنۢ بَعَثْنَا مِنۢ بِرۡيۡطَٰنٍۭ اٰتٰنَا سَيۡۤاۡتِیۡنَہٗمۡ مِّنۡ سَبۡۤیۡلٍ ؕ۱۱

اِنَّمَا السَّبۡۤیۡلُ عَلٰی الَّذِیۡنَ یَظۡلِمُوۡنَ
الۡنَّاسِ وَیَبۡغُوۡنَ فِی الْاَرْضِ بِغَیۡرِ الْحَقِّ
اُولٰٓئِکَ لَهُمۡ عَذَابٌ اَلِیۡمٌ ؕ۱۲

وَلَمَنۢ صَبَرَ وَغَفَرَ اِنَّ ذٰلِکَ لَمِنۡ عَۡزۡمِ
الۡاُمۡوِرِ ؕ۱۳

وَمَنۢ یُّضۡلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهُۥ مِنۡ وَّلِیٍّ مِّنۡ
بَعۡدِہٖ ؕ وَتَرٰی الظَّالِمِیۡنَ لَمَّا رَاُوۡا
الۡعَذَابَ یَقُوۡلُوۡنَ هَلۡ اِلٰی مَرَدِّیۡنَ
سَبۡۤیۡلٍ ؕ۱۴

وَتَرٰنہُمۡ یُعَرِّضُوۡنَ عَلَیۡہَا خَدِیۡعِیۡنَ مِّنَ
الدُّبَالِ یَنۡظُرُوۡنَ مِّنۡ طَرَفٍ خَفِیٍّ وَقَالَ
الَّذِیۡنَ ءَامَنُوۡا اِنَّ الْخٰسِرِیۡنَ الَّذِیۡنَ
خَسِرُوۡا اَنۡفُسَہُمۡ وَاہۡلِیۡہِمۡ یَوْمَ الْقِیٰمَۃِ
اِلَّا اِنَّ الظَّالِمِیۡنَ فِی عَذَابٍ مُّقِیۡمٍ ؕ۱۵

ла а, зуламхой даиманна хир дол-
чу Газапехь хир бу.

46. АллахI воцург, гЮо дан гЮөн-
чий а, доладийраш а хир бац
царна. АллахIа тилийначунна некъ
бац [кIелхьарвала].

47. Шайн Далла жоп ло, Ал-
лахIера [къематан] де кхачале
хьалха, ца дайита аьтто боцуш до-
лу. Цу дийнахь хир яц шуна
лочкыйла, я шайн [къиношна]
инкарло а ялур яц шуьга.

48. Ткъа нагахь уьш дIаберзахь,
Оха церан ларбархо вина вахийти-
на ма ваций хьо [xIай,
Мухьаммад]. Хьуна гIедиллинарг
- [Оха хьайга биссийна] хаамаш
дIакхачор бен дац. Боккъалла а,
адаме Оха Тхайн къинхетаман чам
баккхийтича, доккхадедо иза
цуьнах. Ткъа цуьнга вон деъча,
цуьнан куьйгаша кечдинарг
бахъанехь, баркалла доцуш хуьлу
адам.

49. АллахIан ду стигалийн а,
лаьттан а паччахьалла. Цо кхуллу

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءَ يَنْصُرُونَهُمْ مِنْ
دُونِ اللَّهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ
سَبِيلٍ ﴿٤٦﴾

أَسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ مَا لَكُمْ مِنْ
مَلْجَأٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَكِيرٍ ﴿٤٧﴾

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ
حَفِيفًا إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ وَإِنَّا إِذَا
أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَرِحَ بِهَا وَإِنْ
ثُصِّبَتْ سَيْئَةً بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَإِنَّ
الْإِنْسَانَ كَفُورٌ ﴿٤٨﴾

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا

Шена луъург. Шена луучунна -
стен тІаьхье [зудабераш] ло Цо,
Шена луучунна - боьрша тІаьхье
[божабераш] а ло Цо.

50. Я боьрша а, стен а [тІаьхье-
наш; божабераш а, зудабераш а]
цхьаьнатуху Цо, ткъа Шена луург
- тІаьхье йоцуш [бер ца хуьлуш] а
вуйту Цо. Боккъалла а, И - Хуург,
Доллучунна ницкъ кхочург ву.

51. АллахІан адамца къамелдар
ца хилла - я хаамбеш бен, я
дуьхьалонна тІехьахула а бен. Я
геланча [Жабраил-малик] дохуьй-
ту Цо, Цуьнан [АллахІан] пурбан-
ца хаам дІакхачош долу. Боккъал-
ла а, И - Лакхяхьверг, Хьикмате-
ниг ву.

52. Цу кеппара хьобга а доссий-
на Оха [хІай, Мухьаммад,] Тхайн
омранах са [Къуръан]. Хьуна хаа
ма ца хаъара Жайна [Къуръан]
хІун ду а, иман хІун ду а. Амма
Оха нур дира и [Къуръан], цуьн-
гахула Оха Тхайн лайх Тхайна
луъург нийсачу новкъа нисвеш.
Боккъалла а, нийса некъ гойтуш

يَشَاءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنْتَأَ وَيَهَبُ لِمَنْ
يَشَاءُ الذُّكُورَ ﴿٤٩﴾

أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنْتَأَ وَيَجْعَلُ مَنْ
يَشَاءُ عَقِيمًا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾

﴿٥٠﴾ وَمَا كَانَ لِنَبِّئِرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا
وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَائِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ
رَسُولًا فَيُوحِي بآذَانِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَى
حَكِيمٌ ﴿٥١﴾

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِمَّنْ أَمْرِنَا
مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا أَلَكِتَابَ وَلَا
الْإِيمَانَ وَلَكِن جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْدِي
بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ
لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٢﴾

ма ву хьо [хІай, Мухьаммад,] -

53. АллахІан некъ, стигалшкахъ а, лаьттахъ а мел дерг Шен долчу. Боккъалла а, АллахІе доьрзуш ду гІуллакхаш.

**Сураг «аз-Зухруф»
(«[Дашо] хаздергаш»)**

*Къинхетамечу, Къинхетамбечу
АллахІан царца!*

1. Хьа. Мим.

2. Ас дуй буу [нийса некъ] билгалбечу Жайнах [Къурьанах]!

3. Боккъалла а, Оха Іаьрбийн маттахъ Къурьан дина иза, шу [цуьнах] кхетийтархьама.

4. Боккъалла а, иза [Къурьан] - Тхан Нана-Жайнахъ [Лавхьул-Махьфуз] чохъ ду, лекханиг а, хьикматениг а ду иза.

5. Оха шух юха муха тухур бу хьехам [Къурьан], шу [магийначуьнан дозанел] а тІехдуьйлуш нах ду аьлла, [хІай, Маккин охІла]?

6. Ма дукха пайхамарш бахкийтина Оха хьалхарчу [зуре-

صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ
وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ
الْأُمُورُ ﴿٥٣﴾

سُورَةُ الزُّحُرْفِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَم ﴿١﴾

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾

إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ

تَعْقِلُونَ ﴿٣﴾

وَأَنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِّ حَكِيمٍ ﴿٤﴾

أَفَتَضْرِبُ عَنْكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا أَنْ

كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ ﴿٥﴾

وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيِّ فِي الْأَوَّلِينَ ﴿٦﴾

ташка]!

7. Амма муьлхха а пайхамар шайга varaх, цуьнах кхаьрдара уьш.

8. Царел ницкъ чIогIанаш а бина Оха хIаллак, хIинцале а тIехтилла хьалхарчу [зуюретийн] масалш.

9. Нагахь ахь цаьрга хавттича [хIай, Мухьаммад]: «Мила ву стигалш а, латта а кхоьллинарг?» - цара, билггал, эр ма ду: «Уьш кхоьллина Нуьцкъалчо, Хууш волчо».

10. Латта - ага дина Цо шуна, цу тIехь шуна некъаш а дина Цо, шуна нийсачу новкъа лела аьтто хилийтархьама.

11. Стиглара барамехь [догIанан] хи даийтинарг ву И. Цуьнца денбира Оха белла мохк [я дендира делла латта]. Цу кеппара хьаладохур ду шу [кешнаш чуьра къематдийнахь].

12. Массо а хIума [дийнаташ а, ораматаш а] шишша-тайпа [боьрша а, стен а] кхоьллинарг ву И, иштта хIордан кеманех а, дийнатех а тIехь лела шуна [гIирсаш]

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِّن نَّبِيٍّ إِلَّا كَانُوا بِهِ

يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٧﴾

فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَضَىٰ مَثَلُ

الْأَوَّلِينَ ﴿٨﴾

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَّن خَلَقَ السَّمَوَاتِ

وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ

الْعَلِيمُ ﴿٩﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ

لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠﴾

وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ

فَأَنْشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا كَذَلِكَ نُخْرِجُوكَ ﴿١١﴾

وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ

لَكُمْ مِنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ ﴿١٢﴾

а кхобллина Цо,

13. шу царан баккъаш тЕхь дIатардалиитархъама а, тIаккха, шаьш царна тЕхь дIанисделча, шуна шайн Делан ниIмат дага-даийтархъама а, шуьга алий-тархъама а: «тЕхьцIена ву-кх хIара вайна муьтIахь динарг, хIунда аьлча вайга ваьшка далур ма даца-ра хIара.

14. Боккъалла а, вешан Деле юхадобьрзур долуш ма ду вай».

15. Цара [мушрикаша] Цуьнан цхьаболу лаьш Цуьнан дакъа дира [бераш а, накъостий а тIеязбира Цунна]. Боккъалла а, адам даррехь баркалле дац.

16. Боккъалла а, Шен кхолламех йоIарий лаьцна, ткъа, Цо Шена, шуна къасттийна кIентий а луш?

17. Царех муьлххачу а цхьаьнга кхаь баккхича цара Кьинхетамечунна масална далийначуьнца [хьуна йоI йина аьлла], юьхь Iаржло цуьнан, шен оьгIазло а сецош.

18. [АллахIана тIе хьерчайо, ткъа, цара] кечийна кхиош ерг,

لَيْسْتَوْأ عَلَى ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةً رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ﴿١٣﴾

وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ﴿١٤﴾

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا إِنَّا أَنزَلْنَاهُ لَكُفُورًا مُّبِينًا ﴿١٥﴾

أَمْ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ وَأَصْفَنَكُمْ بِالْبَنِينَ ﴿١٦﴾

وَإِذَا بُيِّرَ أَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿١٧﴾

أَوْ مَنْ يَنْشَأُ فِي الْحُلِيِّ وَهُوَ فِي

тхуна, ткъа тхо церан лорах некъ беш ду».

24. Цо [Мухьаммад-пайхамара] элира: «Ткъа, нагахь ас шуна деанехь шуна шайн дайша лелош карийначул а нийсах дерг [Тлаккха а харц во аш со]?». Цара элира: «Бокъалла а, ца теша тхо шуьга [элчанашка] даийтинчух».

25. Оха чИр ийцира цаьргара [я Оха бекхам бира царна]. Ткъа муха хили хъажал хьо [хIай, Мухьаммад], [элчанаш] харц луйьш бу аьлла, бехкебиначеран чаккхе!

26. ХIан, ИбрахIима элира шен дега [Азаре] а, шен къоме а: «Бокъалла а, со, цхъа а юкъаметтиг йоцуш, цIена ву-кх оцу аш Ибадат дечарех,

27. со кхоьллинарг воцучух. Бокъалла а, Цо нисвийр ву со нийсачу новкъа».

28. [АллахIа Ша цхъаь хиларан тоьшаллин] дош лаьттар долуш дитира цуьнан [ИбрахIиман] тIаьхьенехь, уьш [нийсачу новкъа] юхаберзийтархъама.

29. Амма Ас дика хьегийтира

﴿قَالَ أَوْلَوْ جِئْتُمْ بِأَهْدَىٰ مِمَّا
وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ ءَأَبَاءَكُمْ قَالُوا إِنَّا بِمَا
أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿١٤﴾

﴿فَأَنْتَقَمْنَا مِنْهُمُ ۖ فَأَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ
عَقِبَةُ الْمَكْدِبِينَ ﴿١٥﴾

﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّي
بِرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿١٦﴾

﴿إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿١٧﴾

﴿وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ ۖ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾

﴿بَلْ مَتَّعْتُ هَؤُلَاءَ وَءَابَاءَهُمْ حَتَّىٰ

цаьрга а, церан дайшка а - цаьрга бакъдерг [Къуръан] а, кхетош волу элча а валлац.

30. Ткъа цаьрга бакъо еьначу хенахь, цара элира: «Хара - бозбуунчалла ду. Боккъалла а, оха керстаналла до цуьнца».

31. Кхин а элира цара: «Хара Къуръан хОкху шина шахъарахь [Маккахь а, Таифахь а] вехаш волчу сийлахьчу стаге хИунда ца доссийна-те?».

32. Уьш бу, ткъа, и хьан Делан кьинхетам дАсабобкъуш берш? Оха ма декъна царна юккъехь царна Iар-дахаран [хене бовла оьшу] рицкъа дуьненан дахарехь, царех цхьаберш вукхарел а даржашкахь айбина Оха, царех цхьаболчаьрга важа берш шайна гIуллакх дан лацийтархьама. Хьан Делан кьинхетам гIоли [тоьлуш] бу цара гулдечул а.

33. Нагахь адамаш цхьатерра [керста] къам хиларна кхерам бацахъара, Кьинхетамечух цате-шачеран ценошна дийр ма дара Оха дато тхевнаш а, ламеш а, уьш

جَاءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿١٩﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ

وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ ﴿٢٠﴾

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَى رَجُلٍ

مِنَ الْقُرَيْشِ لَكُنَّا بِكُمْ مُّشْكِكِينَ ﴿٢١﴾

أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا

بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا

بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَتَّخِذَ

بَعْضُهُمْ بَعْضًا سَخِرِيًّا وَرَحِمَتْ رَبِّكَ

خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٢٢﴾

وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً

لَجَعَلْنَا لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لِيُؤْتِيَهُمْ

سُقْمًا مِّنْ فَضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا

шайна тебуьйлун болу,

34. иштта церан ценошна дато неIарш а, маьнгеш а – шайна техь уьш дIатийжина Iохкун болу,

35. иштта [кхин] хазаллаш а. И дерриге а – кху дуьненан дахаран диканаш бен дац, ткъа эхартан дахар хьан Далла гергахь [Шех] кхоьручарна кечдина ду.

36. Къинхетамениг хьехорах генавуьйлучунна юххе шайтIа тосур [хIотгор] ду Оха, ткъа иза - цуьнан накъост хилла дIахIуьттур ду.

37. [АллахIан] новкъа арабов-луьйтур бац цара [шайтIанаша] уьш, ткъа вукхарна моьттур ду шаьш, боккъалла а, нийсачу новкъахь ду.

38. Ша Тхуна дуьхьал веьначу хенахь [керстано] эр ду [шайтIане]: «Да виса-кх, суний, хьуний юккъехь хилла елара-кх малхбузера малхбале кхаччалц гена юкь! Ма вон накъост ву-кх хьо!».

39. [АллахIа царга эр ду]: «Харцо лелий аш, цундела тахана [къематдийнахь] данне а гIо дийр

يَظْهَرُونَ ﴿٢٢﴾

وَلِيُؤْتِيَهُمَ آيَاتِنَا وَسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَكَبَّرُونَ ﴿٢٣﴾

وَرُحْرُقًا وَإِنْ كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَّعَ الْحَيَاةَ

الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٢٤﴾

وَمَنْ يَعِشْ عَنِ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نَقِيضٌ

لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٢٥﴾

وَأَنَّهُمْ لَيَصْدُوْنَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ

وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُّهْتَدُونَ ﴿٢٦﴾

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَلَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ

بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَيَتَسَّ الْقَرِينُ ﴿٢٧﴾

وَلَنْ يَنْفَعَكُمْ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ

дац шуна Газапехь шу цхьаьна дахкаро».

40. Ткъа хьобга хазийталур дуй [хIай, Мухьаммад] къорачарна, я бIаьрзенаш нийсачу новкъа нисбалур буй [хьобга], иштта гуш долчу тилар чохь берш а?

41. Хьо дIавигало Тхьобга [хIай, Мухьаммад], ткъа цаьргара-м, билггал, чIир оьцур ю Оха [я дуй-ненахь, я эхартахь].

42. Иштта хьуна [дийна а волуш] гайта а бу Тхан аьгто царна ваIда динарг: ницкъ болуш ма ду Тхо царна тIехь.

43. [Дала] хьайга бинчу хаамна тIаьхьаваза хьо [хIай, Мухьаммад]. Боккъалла а, хьо - нийсачу новкъахь ву.

44. ХIара [Кьурьан] – дагадаийтар ду хьуна а, хьан къомана а. Шуьга [цуьнах] жоп а хоттур ду [къематдийнахь].

45. Хатгахьа [хIай, Мухьаммад] хьайл хьалха Оха бахкийтинчу Тхан элчанашка: «Къастийний Оха, Къинхетамениг воцург, кхин деланаш, шайна лолла дан йиш

فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٩﴾

أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْىَ

وَمَنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٤٠﴾

فَأِمَّا نَذْهَبَنَّ بِكَ فَإِنَّا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ ﴿٤١﴾

أَوْ نُزَيِّنَكَ أَلَدَى وَعَدَنُهُمْ فَإِنَّا عَلَيْهِم

مُقْتَدِرُونَ ﴿٤٢﴾

فَأَسْتَمْسِكُ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ إِنَّكَ

عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٣﴾

وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ

تُسْأَلُونَ ﴿٤٤﴾

وَسَأَلَ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ

رُسُلِنَا أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ ءِالِهَةً

يُعْبَدُونَ ﴿٤٥﴾

йолуш?».

46. Оха хІинцале Муса вахийти-на Тхайн Іаламаташца фирІавн а, цуьнан элийн тоба а йолчу. Цо [Мусас] элира: «Боккъалла а, со – Іаламийн Делан элча ву».

47. Ткъа иза Тхан Іаламаташца шайна веача, бела хІиттира ушь!

48. Оха царна гойтуш хилла муьлхха а билгало хьалхарчул а йоккхах хуьлур. Оха царна Іазапаш делира, ушь [нийсачу новкъа] юхаберзийтархьама.

49. Цара элира [Мусага]: «ХІай, бозбуунча! Деха тхуна хьайн Деле Цо хьайна ваІда динарг. [Нагахь цо хІара тхобгара Іазап дайдахь], тІаккха-м, билггал, нийсачу новкъа хІуьттур ма ду тхо».

50. Ткъа Оха шаш Іазапах кІелхьарбаьхначу хенахь, цу сохьттехь дохийра цара [шаш делла дош].

51. ФирІавна кхайкхир шен кьоме, цо элира: «ХІай, сан кьам! Сан дац, ткъа, Мисарна тІехь пач-чяхьалла а, хІара суна [сан гІали-

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ
وَمَلَإِيهِ ۖ فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذَا هُمْ مِّنْهَا
يَضْحَكُونَ ﴿٤٧﴾

وَمَا نُرِيهِمْ مِّنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ
أُخْتِهَا ۖ وَأَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿٤٨﴾

وَقَالُوا يَا أَيُّهُ السَّاحِرُ الْاِذْعُ لَنَا رَبِّكَ بِمَا
عِهْدَ عِنْدَكَ ۖ إِنَّا لَمُهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ
يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٥٠﴾

وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ ۖ قَالَ يَا قَوْمِ
أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ ۖ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ

на] кІелхула лела татолаш а? Ца го, ткъа, шуна [сан сийлалла]?

52. Со Гюли вац, ткъа, оцу сий-сазчул [Мусал] а, халла кхетон [я дийца] гІерташ волчу?

53. Цунна тІехъ дашо хІазарш хІунда дац? Цуънца цхъаьна хуьлу маликаш а хІунда ца даьхкина?».

54. Іехийра [я ойланаш карзахъе-хира] цо [фирІавно] шен къоман, муьтІахъ а хилира уьш цунна. Боккъалла а, фасикъ-нах хилла уьш.

55. Ткъа цара Тхо обГІаздахий-тинчу хенахъ, чІир ийцира Оха цаьргара, хина буха бахийтира Оха уьш берриш а.

56. Уьш хилийтира Оха хьалхар-наш а, бисинчарна хъехаме масал а.

57. Ткъа Мареман кІант [Иса-пайхамар] масална валийча, хьан къомо самукъане маьхъарий детта долиьра.

58. Цара элира: «Тхан деланаш бу,

تَجْرِي مِنْ تَحْتِ أَفْلا تُبْصِرُونَ ﴿٥١﴾

أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ
وَلَا يَكَادُ يُبِينُ ﴿٥٢﴾

فَلَوْلَا أَلْفِي عَلَيْهِ أَسْوَرةٌ مِّنْ ذَهَبٍ أَوْ
جَاءَ مَعَهُ الْمَلَكُةُ مُقْتَرِنِينَ ﴿٥٣﴾

فَأَسْتَحَفَّ قَوْمُهُ، فَأَطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا
قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٤﴾

فَلَمَّا آسَفُونَا انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٥٥﴾

فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِلْآخِرِينَ ﴿٥٦﴾

﴿٥٧﴾ وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا
قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُونَ ﴿٥٧﴾

وَقَالُوا ءَأَلْهَيْتَنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ مَا ضَرَبُوهُ

ткъа, гПолахъ я иза [Иса] ву?»». Цара иза хъуна масална валийра, къовсабалархъама. Къийсалуш нах бу уьш!

59. Иза [Мареман кІант Иса] – лай бен вац, Оха шена дика дина а, Оха ша Исраилаан кІенташна масал дина а волу.

60. Тхайна лиъча, шун метта хийцина маликаш кхуллур дара Оха лаятта тІехъ, [шун] когаметта хиндолу.

61. Боккъалла а, иза [Иса-пайхамар] къематдийнан билгало ю. Шеконехъ ма хилалаш цуънан [къематдийнан] хьокъехъ, Суна тІаьхъа а дазалаш! ХІара - нийса некъ бу.

62. ШайтІано юха ма дохийла шу [нийсачу новкъара], хІунда аьлча шун билггал долу мостагІ ду иза.

63. Иса бІаьрла билгалонашца веанчу хенахъ, цо элира: «Со шуьга хъикматца веана, шун ойланаш екъаеллачух цхъадерг шуна кхето а. АллахІах кхералаш, суна

لَكَ إِلَّا جَدَلًا بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصُمُونَ ﴿٥٩﴾

إِنَّ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٥٩﴾

وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُفُونَ ﴿٦٠﴾

وَأَنَّهُ لَعَلِمَ لِّلسَّاعَةِ فَلَا تَمُوتُنَّ بِهَا وَاتَّبِعُونِ هَذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾

وَلَا يَصُدُّكُمْ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٦٢﴾

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ

муьтлахь а хилалаш!

64. Боккъалла а, АллахI - сан Дела а, шун Дела а ву. Ибадат делаш Цунна. XIара - нийса некъ бу».

65. Амма тобанаш шайна юккъехь екъаелира. Ма бала хир бу-кх зуламаш диначарна, баланечу [къематан] дийнан Iазапах.

66. [Къематан] сахьт доцучу кхечу балхе хьобжуш Iа-те уьш, царна цуьнан [тIедар] хаа а ца хууш, цIеххьашха хIуттун долчу?

67. Массо а [дуьненахь] безна доттагIий вовшашна мостагIий хир бу цу [къематан] дийнахь, [Делах] кхьоруш хилла боцурш.

68. XIай, Сан лайш! Тахана кхерам хаалур бац шуна, я гIайгIане а хир дац шу.

69. Тхан аятех тешначарех дара шу, бусалбанаш а дара [шу].

70. Ялсамани чу гIо шайн зударшца цхьаьна [я шайх терачаьрца], даккхий а деш.

وَأَطِيعُونَ ﴿١٢﴾

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ

هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿١٣﴾

فَأَخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ

لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمِ إِلْيَاسَ ﴿١٤﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ

بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٥﴾

إِلَّا خِلَاءَ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ

إِلَّا الْمُنْتَفِينَ ﴿١٦﴾

يَعْبَادٍ لَا خَوْفَ عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ وَلَا

أَنْتُمْ تَخْزَنُونَ ﴿١٧﴾

الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿١٨﴾

أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ

مُخْبَرُونَ ﴿١٩﴾

71. Царна тІехула [я гонаха] хыйзар бу [кегий кьонахий] дашо хедаршца а, кедашца а. Хир ду цигахь церан синош мел хьегнарг а, баьргашна мел дезнарг а. Гуттар а Ийр ду шу цу чохь.

72. Шуна кхачийна и ялсамани, аш [дуьненахь] динарг бахьанехь.

73. Цу чохь шуна кечбина дуккха а стоьмаш бу, аш буун болу.

74. Боккьалла а, кьинош летий-начара гуттар а жобжагІатин Іазап хьобгур ду.

75. СадоІийла лур яц царна [я дайдийр дац царна Іазап], цу чохь Ийр бу уьш сабаьрзе.

76. Оха ца дира царна зулам – уьш шашь бу зуламе хилларш.

77. Уьш кхойкхур бу: «ХІай, Малик [жобжагІатина хехо]! Хьан Дала дайьина дІадохийла тхо». Цо [Малика] эр ду: «[Цу чохь гуттар]

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصَحَافٍ مِّنْ ذَهَبٍ
وَأَكْوَابٍ وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنفُسُ
وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٧١﴾

وَتِلْكَ الْحِجَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٧٢﴾

لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا
تَأْكُلُونَ ﴿٧٣﴾

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ
خَالِدُونَ ﴿٧٤﴾

لَا يُفَتَّرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٥﴾

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمْ
الظَّالِمِينَ ﴿٧٦﴾

وَنَادُوا يَمْلِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ قَالَ
إِنَّكُمْ مَكِيدُونَ ﴿٧٧﴾

а Гийр ду шу».

78. Оха бакъо еара шуна, амма шух дукхах берш бакъо ца езаш бу-кх.

79. Хадам боллуш сацам биний, ткъа, цара [Маккарчу мушрикаша Мухъаммадна дуьхьал мекарло ян]? Оха-м бина хадам боллуш сацам [царна дуьхьал].

80. Тхуна ца хеза моьтту-те царна шайн къайленаш а, къайлаха дагабийларш а? ХІан-хІа! Тхан геланчаш [маликаш] ду царна уллохь, дІаяздеш долу.

81. Ала [хІай, Мухъаммад]: «Къинхетамечуьнан кІант велахъ-ара, со [массарел а] хьалха Іибадат дан хІуттур ма вара [АллахІана я Цуьнан кІантана]».

82. ПехцІена ву [я дукха гена ву] стигалийн а, лаьттан а Дела, Іаьршан Дела цара [Цунна] тІехъ-ерчочух.

83. Бита ахь [хІай, Мухъаммад] уьш харцонна чуьха [я къамелаш-

لَقَدْ جِئْتَكُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ

أَكْفَرْتُمْ لِلْحَقِّ كَرِهُونَ ﴿٧٨﴾

أَمْ أَبْرِمُوا أَمْراً فَإِنَّا مُبْرِمُونَ ﴿٧٩﴾

أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ

وَنَجْوَاهُمْ بَلَىٰ وَرُسُلْنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ ﴿٨٠﴾

قُلْ إِن كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ

الْعَبِيدِ ﴿٨١﴾

سُبْحَانَ رَبِّيَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّي

الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٨٢﴾

فَدَرَهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُونَ حَتَّىٰ يُلَاقُوا

ка бийла] а, ловза а, царна ваИда
динчу [къематан] денна уыш
дуьхьалкхетталц.

84. И - стиглахь ИлахI [Дела]
верг а, лаьтта тIехь ИлахI [Дела]
верг а ву. И - Хьикматениг, Хуург
ву.

85. Беркате ву стигалийн а, лаьт-
тан а, цаьршинна юккъехь мел
долчуьнан а паччахьалла Шен
дерг. Цуьнгахь ду [къематан]
сахьт [маца хIуттур] ду хаар,
Цуьнга дIадерзор долуш а ду шу.

86. И [АллахI] а воцуш цара
шайга кхойкхучеран карахь
тIехИттар [шафаIат] хир дац, хаа а
хууш бакъ тоьшалла динарш
боцчеран.

87. Нагахь ахь цаьрга хаттахь,
мила ву уыш кхоьллинарг, цара,
билггал, [жоп луш] эр ма ду: «Ал-
лахI ву». Ма чоIоIа дIахьийза-кх
уыш [бакъонах]!

88. Цо [Мухьаммада] аьлла:
«Сан Дела! Боккъалла а, имане
догIуш къам дац-кха хIара».

يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٨٧﴾

وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهُهُ فِي الْأَرْضِ
إِلَهُهُ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٨٨﴾

وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ
السَّاعَةِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٩﴾

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ
الشَّفَعَةَ إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ
يَعْلَمُونَ ﴿٩٠﴾

وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ
فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٩١﴾

وَقِيلَهُ يَا رَبِّ إِنَّ هَذَا لَأُمَّةٌ مِنْ قَوْمٍ لَا

يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

فَأَصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ

يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

89. Цундела длаверза хьо [Хйай, Мухьаммада] царех, ала ахь цаьрга: «Маршо!». Кестга хуур ду хьуна царна.

Сурат «ад-Духан» («Кіур»)

*Къинхетамечу, Къинхетамбечу
АллахІан џІарџа!*

1. Хьа. Мим.

2. Ас дуй буу къегинчу [кхеташ долчу, билгалдечу] Жайнех [Къуръанах]!

3. Боккъалла а, беркатечу [лайлакъадаран] буса доссийна Оха и [Къуръан], [шу цуьнца] лардеш а ду Тхо.

4. Цу [буса] къастош ду массо а хьикмате [хийџалун доцу; я хилаза ца долу] гІуллакхаш,

5. Тхан омранца. Оха бохкуьйту [пайхамарш],

6. хьан Делерчу къинхетамна, боккъалла а, Иза - Хезарг, Хуург ву,

سُورَةُ الدُّخَانِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمَّ ﴿١﴾

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبْرَكَةٍ إِنَّا كُنَّا

مُنذِرِينَ ﴿٣﴾

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ﴿٤﴾

أَمْرًا مِّنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٥﴾

رَحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ

الْعَلِيمُ ﴿٦﴾

7. стигланийн а, лаьттан а, цаьр-
шинна юккѣхъ мел долчуьнан а
Дела волчу, нагахъ шун дегнаш
тешна [я кѣра] делахъ.

8. Кхин Дела вац, И воцург. Цо
ден а бо, кхалха а бо. И - шун Дела
а, шун дайн Дела а ву.

9. Амма уьш [керстанаш] шеко-
нашкахъ ловзуш бу.

10. Хьобжуш Ie хьо [xIай,
Мухьаммад] цу дийне, стигало
билггал kIур бохьун долчу,

11. адамаш дIахьулден болу
[kIур санна болу бода, догIа ца
догIуш, йокъа хIюьттина беана бо-
лу]. Балане Iазап хир ду иза!

12. [Цара эр ду]: «Тхан Дела!
Хьалхадахахъа Iазапах, боккьалла
а, теша ма тешна тхо».

13. Мичара лоцур бара цара
иштта хьехам дIа! Цаьрга хIинца-
ле а ван ма веаний кхетош волу
элча [Мухьаммад-пайхамар],

14. амма, цунна букъ а тоьхна,
цара элира: «Иза – Iамийна [я
кечвина], хьераваьлла [стаг] ву».

15. Боккьалла а, Оха kIеззигчу
ханна хьалхадохур ду шу Iазапах,

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنَّ
كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿٧﴾

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ
وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأُولِينَ ﴿٨﴾

بَلْ هُمْ فِي شَكِّ يَلْعَبُونَ ﴿٩﴾

فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُحَانٍ
مُّبِينٍ ﴿١٠﴾

يَعْتَمَى النَّاسُ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١﴾

رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا
مُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾

أَنَّى لَهُمُ الذِّكْرَى وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ
مُّبِينٌ ﴿١٣﴾

ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَّجْنُونٌ ﴿١٤﴾

إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا إِنَّكُمْ

амма шу юха а юхадьорзур ду-кх [керстаналле].

16. Оха [шуна] тIехдоккха катохар ден долчу дийнахь [Бадрахь тIом хир болчу дийнахь; я къематан дийнахь], боккьалла а, чIир оьцур ю Оха шуьгара [я бекхам бийр бу Оха шуна].

17. Царал хьалха фирIавнан къам а зийра Оха, сийлахь элча [Муса-пайхамар] а веара цаьрга.

18. [Цо элира]: «Схьатоха сох [я дабахкийта соьца] АллахIан лайш. Боккьалла а, шуьга вайитина тешаме элча ву со!

19. АллахIана тIехь даздала ма гIерта, хIунда аьлча шеко йоцу тоьшалла дохьуш ма веана со шуна.

20. Ас гIо льху сайн Делера а, шун Делера а, шуьга сайна тIулгаш цатохийта.

21. Нагахь шавш соьга иман ца диллахь, Iадда мукъане а вита со [зенаш а ца деш]».

22. ТIаккха шен Деле кхайкхира цо [Муса-пайхамара]: «ХIорш - зуламе адамаш ду».

عَايِدُونَ ﴿١٥﴾

يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَىٰ إِنَّا

مُنْتَقِمُونَ ﴿١٦﴾

﴿١٧﴾ وَوَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ

وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ ﴿١٧﴾

أَنْ أَدْرَأُ إِلَىٰ عِبَادِ اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ

أَمِينٌ ﴿١٨﴾

وَأَنْ لَا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ إِنِّي ءَاتِيكُمْ

بِسُلْطَنٍ مُّبِينٍ ﴿١٩﴾

وَإِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَنْ تَرْجُمُونِ ﴿٢٠﴾

وَإِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا لِي فَأَعْتَزِلُونِ ﴿٢١﴾

فَدَعَا رَبَّهُ أَنْ هَبْ لَآءِ قَوْمٍ مُّجْرِمُونَ ﴿٢٢﴾

23. [АллахIа элира]: «Новкъа вала, Сан лайш [Исраилан кIентий] а эций, буса. Боккъалла а, уыш [фирIавнан нах] тIаьхьагIоьртур болуш бу шуна.

24. Бита ахь хIорд тийна [бекъабеллачохъ]. Боккъалла а, и церан эскар хина буха дохуьйтур долуш ду шуна».

25. Мел дукха [хIума] дисна-кх царех [кху дуьненахъ]: бошмаш а, шовданан татолаш а,

26. ялташ а, сийлахъ меттигаш а,

27. зовкхаш а, цара шайх марзонаш эцна долу!

28. Иштта! И [дерриге а] кхечу къомана кхачийра [я делира] Оха.

29. ТIаьхьа ца йилхира царна я стигал а, я латта а, хан а ца яхйира церан [кху дуьненахъ].

30. Оха кIелхьарбехира Исраилан кIентий сийсазбечу Iазапах -

31. ФирIавнах. Боккъалла а, иза – кураллаш ечарех а, [магийначуьннан дозанаш] талхийначарех а вара.

فَأَسْرِ بِعِبَادِي لَيْلًا إِنَّكُمْ مُتَّبِعُونَ ﴿٣٣﴾

وَأَتْرِكُ الْبَحْرَ رَهْوًا إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُّغْرَقُونَ ﴿٣٤﴾

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٣٥﴾

وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٣٦﴾

وَنَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَلَکَيْدِينَ ﴿٣٧﴾

كَذَلِكَ ۖ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا ءَاخِرِينَ ﴿٣٨﴾

فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ

وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ ﴿٣٩﴾

وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنَ الْعَذَابِ

الْمُهِينِ ﴿٤٠﴾

مِن فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَانَ عَلِيًّا مِّن

الْمُسْرِفِينَ ﴿٤١﴾

32. Оха хаържира уьш [Исраилан кЕнтий], Тхайна хаарна, Гала-машлахь [баз а бина].

33. МуҖизаташ а делира Оха царна, шайгахь ган а гуш зер долу.

34. Боккьалла а, билггал, эр ма ду цара [кбурайшийн мушрикаша]:

35. «Тхан цхьаь бен, кхин Южалла а яц, я тхо гиттор долуш а дац!

36. Делахь-хIета, схьабалабе тхан дай, нагахь шаьш бакь луйьш делахь».

37. Уьш тоьлу, ткьа, я ТуббаIан кьам а, царел хьалха хилларш а тоьлу? Оха хIаллакбира уьш. Боккьалла а, кьинош деш [зуламхой] бара уьш.

38. Оха кхоьллина ма яц стиглана-наш а, латта а, царшинна юккьехь дерг а самукьадаха [я бегашийна].

39. И шиь [стиглана-наш а, латта а] Оха бакьонан дуьхьа а бен кхоьллина ма дац. Амма царех [мушрикех] дукхах болчарна ца хаьа-кх

وَلَقَدْ اخْتَرْتَهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلٰى

الْعٰلَمِيْنَ ﴿٣٢﴾

وَعَاتَيْنَهُمْ مِّنَ الْآيٰتِ مَا فِيْهِ بَلٰغًا

مُّبِيْنًا ﴿٣٣﴾

اِنَّ هٰٓؤُلَآءِ لَيَقُوْلُوْنَ ﴿٣٤﴾

اِنَّ هٰٓى هٰى اِلَّا مَوْتُنَا الْاُولٰٓئِ وَمَا نَحْنُ

بِمُنشَرِيْنَ ﴿٣٥﴾

فَاَتُوْا يَا اٰبَايْنَا اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٣٦﴾

اَهُمْ خَيْرٌ اَمْ قَوْمٌ تُبٰٓعَ وَالَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ

اَهْلَكْنٰهُمْ اِنَّهُمْ كَانُوْا مُجْرِمِيْنَ ﴿٣٧﴾

وَمَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا

بَيْنَهُمَا لِعٰبِيْنَ ﴿٣٨﴾

مَا خَلَقْنَاهُمَا اِلَّا بِالْحَقِّ وَلٰكِنَّ

اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٣٩﴾

иза.

40. Боккъалла а, къастаман [къематан] де - хан ю, царна массарна а тоьхна.

41. Гергарчуьнга шен гергарчунна цхьа а гЮ далун доцу де хир ду иза, иштга царна гЮ ден доцу а,

42. АллахIа шайх кьинхетам би-нарш боцчарна. Боккъалла а, И - Нуьцкъалниг, Кьинхетамениг ву.

43. Боккъалла а, [жобжагIатин боьха хьожа йогIучу] заккъум дитт хир ду

44. кьинош долчеран даар.

45. Даьттанан йобкх [я лалийначу цIастах] терра, [цераг] гайш чохь кхехкар ду иза,

46. цIийдина хи ма кхехккара.

47. [Маликашка эр ду:] «Схьалаца иза, дIатакхаве иза [кьинош дерг] жобжагIатина юккъе!

48. ТIаккха Iазап хьобгуйтуш долу цIийдина хи дотта цуьнан коьрта те.

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٠﴾

يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلَى عَنْ مَوْلَى شَيْئًا وَلَا

هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤١﴾

إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ

الرَّحِيمُ ﴿٤٢﴾

إِنَّ شَجَرَةَ الزُّقُومِ ﴿٤٣﴾

طَعَامُ الْأَيْمِ ﴿٤٤﴾

كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ ﴿٤٥﴾

كَغَلِي الْحَمِيمِ ﴿٤٦﴾

خُذُوهُ فَاعْتَلُوهُ إِلَىٰ سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿٤٧﴾

ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ

الْحَمِيمِ ﴿٤٨﴾

49. [Ала цуьнга:] «Ювша хъайна [Изап], хІунда аьлча «нуьцкъалниг», «сийлахъниг» ма вай хьо!»».

50. ХІан, хІара ду шуна шен хьокъехъ шу шеконехъ хилларг!

51. Боккъалла а, [АллахІах] кхийринарш маьршачу меттигехъ хир бу,

52. ялсаманийн бошмашкахъ а, шовданашна юккъехъ а.

53. Педоьхна хир бу уьш деза дареш [атлас а, махмар а], дуьхдухъал а бирзина, охъахевшина хир бу уьш.

54. ХІан, иштта! Оха цхъаьнатухур бу уьш хІуьрлаьІан мехкаршца.

55. Цу чохъ цара доьхур ду муьлххачу а тайпана стоьмаш, кхерамехъ боцуш.

56. Я балар а Ювшур дац цара цигахъ, дуьххьарлерниг бен. ЖюьжагІатин Іазапах ларбина Цо [АллахІа] уьш,

57. хъан Делан комаьршалла бахъанехъ. И ю и тІехйоккха декъалалла.

ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ﴿٤٩﴾

إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ ﴿٥٠﴾

إِنَّ الْمَتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ﴿٥١﴾

فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٢﴾

يَلْبَسُونَ مِنْ سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ

مُتَقَابِلِينَ ﴿٥٣﴾

كَذَلِكَ وَرَوَّجْنَهُمْ بِجُورٍ عَيْنٍ ﴿٥٤﴾

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَلَكَهَةٍ ءَامِنِينَ ﴿٥٥﴾

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ

الْأُولَىٰ وَوَقَّعْنَهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٥٦﴾

فَضَلَّ مَنْ رَبَّكَ ذَلِكَ هُوَ الْقَوْمُ الْعَظِيمُ ﴿٥٧﴾

58. Оха атга дина и [Къуръан] хъан [Іаьрбийн] матгаца, цаьрга хъехам дІалацийтархъама.

59. Хъобжуш Іе хъо [хІай, Мухъаммад], уыш [керстанаш] а ма бай хъобжуш Іаш [хъо хІаллакхиларе].

**Сурат «ал-ЖасийахІ»
(«ГорахІитинарш»)**

*Къинхетамечу, Къинхетамбечу
АллахІан џІарџа!*

1. Хъа. Мим.

2. [ХІара] Жайна - Нуьцкъалчу, Хъикматечу АллахІера доссийна.

3. Боккъалла а, стигалшкахъ а, лаятта тІехъ а билгалонаш ма ю тешачарна [муъма-нахана].

4. Шун кхолларехъ а, иштта џо дІасаяржочу са чохъ хІуманашкахъ а билгалонаш ма ю дегнаш тешначу нахана.

5. Буйса а, де а хийцадаларехъ а, АллахІа стиглара доуьйтучу рицкъанехъ [догІанехъ] а, цуьнгахула џо латта дендарехъ а, и деллачул тІаьхъа, [иштта] мехаш

فَاتِمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ

يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

فَارْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ ﴿٥٩﴾

سُورَةُ الْجَاثِيَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمْدٌ ﴿١﴾

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ

الْحَكِيمِ ﴿٢﴾

إِنَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ

لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾

وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُثُّ مِنْ دَابَّةٍ

آيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٤﴾

وَأَخْتَلِفُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ

مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ

بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرِيفِ الرِّيْحِ آيَاتٍ

хъекхарехъ а билгалонаш ма ю кхетамечу нахана.

6. ХІорш - АллахІан аяташ ду, Оха бакъонца доьшу уьш хъуна [хІай, Мухъаммад]. Ткъа муьлхачу къамелах теша бохку-те уьш, АллахІах а, Цуьнан аятех а лаяцна долчу [къамелал] тІаьхъа?

7. Бала [жобъжагІати чуьра буьйра] - хІора харцлуьйчу, къинош долчунна!

8. Шена доьшуш долчу АллахІан аяташка ла а дугІий, цул тІаьхъа деза детгарца вухаьара волу иза, шена уьш хезна а доцуш санна. Кхаь баккха ахь [хІай, Мухъаммад] цуьнга баланечу Іазапца.

9. Ткъа шена Тхан аятех цхъаь девзича, царех кхарда волало иза. Ишттачарна кечдина сийсазбен Іазап ду.

10. ЖобъжагІати ю царна хьалха. КІелхъара бохур бац уьш я цара гулдинчо а, я цара АллахІан метга шайна гІоьнчий а, доладийраш а бина лаяцначара а. Царна кечдина

لَقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٥﴾

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ
فَبِآيٍ حَدِيثٍ بَعَدَ اللَّهُ وَآيَاتِهِ
يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾

وَيَلِّ لِكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٧﴾

يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ
مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا فَبَشِّرْهُ
بِعَذَابِ أَلِيمٍ ﴿٨﴾

وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا
هُزُوًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٩﴾

مِن رَّأْيِهِمْ جَهَنَّمَ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا
كَسَبُوا شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ
اللَّهِ أَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠﴾

доккха Газап ду.

11. ХIара [Къуръан] - нийса некъ бу. Ткъа шайн Делан аятех цатешначарна кечдина баланечу Газапан вон дакъа ду.

12. АллахI - шуна хIорд муьтIахь бинарг ву: шена тIехула Шен омранца хIордкеманаш лелийтархъама а, шуьга Цуьнан комаьршалла лехийтархъама а, шу [Цунна] шукар деш хилийтархъама а.

13. Цо шуна муьтIахь дина стигалшкахь дерг а, лаьтгахь дерг а. Боккъалла а, цу балхехь Iаламаташ ду ойланаш ечу нахана.

14. Иман диллинчаьрга ала [хIай, Мухъаммад], АллахIан деношка сатийсам боцчарна [керстанашна] гечде алий - Цуьнга Шегга нахана бекхам байтархъама, цара гулдиначунна дуьхьал хъакъ дерг царна Iадалийтархъама.

15. Дика гIуллакхаш дечо дийриг - ша-шена дика ду. Ткъа вон гIуллакх дечо дийриг - ша-шена вон ду. Цул тIаьхъа шайн Деле дерзор долуш ду шу.

هَذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رَّجْزٍ أَلِيمٍ ﴿١١﴾

﴿اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِيَجْرِيََ الْفُلْكَ فِيهِ بِأَمْرِهِ ۖ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَلِعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾

وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّنْهُ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٣﴾

قُلْ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ۗ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٥﴾

16. Оха хИинцале а [хьалха] делира Исраилан кIенташка [жуьг-ташка] Жайна [Товрат] а, кхиэл-хьикмат а, пайхамаралла а. Дикачех рицкьа а делира Оха царна, Галамашлахь [массо нахал] баз а бира Оха уьш.

17. Оха елира царна [динан] бал-хах бIаьрла билгалонаш [хьанал-хьарам а, тIаьххьара пайхамар - Мухьаммад воГIург хиларан Галаматаш а]. Ткьа [ойланашкахь] бекьа ца белира уьш, шайга Гилма дIакхьачначул тIаьхьа бен, шайна юккьехь лавцна хьагI-гамо а, вовшашца лелон харцо а бахьанехь. Боккьалла а, хьан Дала кхи-эл йийр ю царна юккьехь кьема-тан дийнахь, уьш бекьабелла-чуьнан хьокьехь.

18. Цул тIаьхьа [динан] белхан [ШарIан] новкьа нисвира Оха хьо [хIай, Мухьаммад]. Цунна тIаьхьаIотталахь, амма хьо тIаьхьа ма хIотталахь цахуучеран лаамашна!

19. Боккьалла а, цара АллахIан [таIарх] хьалха воккхур вац хьо цуьрриг а. Боккьалла а, зуламхой

وَأَقْدَاءَاتِنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكَتَّابِ

وَالْحُكَمَ وَالشُّبُهَةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِّن

الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

وَأَعَاتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَمَا

أَخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ

بَعِيًا بَيْنَهُمْ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ

الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٧﴾

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ الْأَمْرِ

فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا

يَعْلَمُونَ ﴿١٨﴾

إِنَّهُمْ لَن يُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا

وَأَنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

вовшашна гЮьнчий бу, ткъа АллахI - [Шех] кхоьручеран Доладийраг ву.

20. ХIара [Къуръан] – гайтаме хъехам бу [я серло ю] адамашна, нийса некъ а, [АллахIан] къинхетам а бу дегнаш тешначу нахана.

21. Вонаш [керстаналла, къинош] диначарна моьттура, ткъа, Оха шаьш, иман а диллина, дика Iамалш йиначаьрца нисбийр бу, дийна болчу хенахъ а, иштга беллачул тIаьхъа а?! Ма вон ду-кх царна хетарг!

22. АллахIа кхоьллина стигалш а, латга а бакъонца [я бакъонан дуьхъа], хIора синна ша гулдинчунна дуьхъал хъакъ болу бекхам бархъама а. Царна зулам дийр дац [я харцо йийр яц].

23. Гиний хъуна [хIай, Мухъаммад] шен лаамех шена дела винарг? АллахIа тилийна иза, цуьнгахъ [бакъо йовзаран] Илма доллушехъ а. МухIар а тоьхна, дIакъевлина цуьнан лерса а, дог а, ткъа цуьнан бIаьргашна тIе кхоллар тесна. Хъан воккхур ву иза нийсачу новкъа АллахIал тIаьхъа?

وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩﴾

هَذَا بَصِيرَةٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ

لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٢٠﴾

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ

أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا

الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ

سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٢١﴾

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بِالْحَقِّ

وَلِئَلْجَزَىٰ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ

لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

أَفَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَصْلَهُ

اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ

وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشَاوَةً فَمَنْ

يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٣﴾

Ца кхета-те шу хьехамах?

24. Цара [керстана́ша] элира: «ХIара тхан дуьненан дахар бен, [кхин дахар] дан а дац. Лан а ле, дуьнен чу а довлу тхо, я, замано бен, цхьана а хIумано хIаллакдеш а дац тхо». Цу хьокъехь цхьа а хаар дац цаьргахь. Цара [дуьй-цурш] хетарш бен дац.

25. Царна Тхан бIаьрла аяташ дешча, церан цхьаь бен боцу бух [хIара] дешнаш хуьлу: «Схьабалабе, ткъа, тхан [кешнашка] дай, нагахь шаьш бакълуьйш делахь».

26. Ала [хIай, Мухьаммад]: «АллахIа дендо шу, цул тIаьхьа Южалла йо шун, тIаккха дIа а гулдийр ду Цо шу къематденна, шен хьокъехь шеко йоцуш долчу». Амма дукхах болчу нахана ца хаьа иза.

27. АллахIан ду стигалийн а, лаьттан а паччахьалла. [Къематан] сахьт тIехIуттучу дийнахь эшамехь хир бу [я дакъазбевр бу] харцлийнарш.

28. Горадаhana гур ду хьуна [цу дийнахь] массо а умматаш. ХIора

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ
وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُم
بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٢٤﴾

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ مَّا كَانَ
حُجَّتَهُمْ إِلَّا أَن قَالُوا اتُّنُوا بِآبَائِنَا إِن
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾

قُلِ اللَّهُ يُخَيِّبُكُمْ ثُمَّ يُمَيِّتُكُمْ ثُمَّ
يَجْمَعُكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ
وَأَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَوْمَ
تَقُومُ السَّاعَةُ يُحْسِرُ الْمُبْطِلُونَ ﴿٢٧﴾

وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَائِيَةً كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَىٰ

уммат кхойкхур ду шен [Амалийн] тептарна те, [ала а олуш]: «Тахана аш лелийначунна дуьхьал хьакъ болу бекхам бийр бу шуна».

29. «ХIара Тхан [Амалийн] тептар ду, шуна дуьхьал дист хир ду и бакъонца. Боккъалла а, Оха омра динера, аш мел дийриг дIаязде аьлла».

30. Иман а диллина, дика Iамалш йиначарех дерг аьлча, церан Дала Шен кьинхетамчу буьгур бу уьш. Иза шеко йоцу декъалалла ю.

31. Ткъа керстаналла диначарех дерг аьлча, [цаьрга хоттур долуш ду]: «Сан аяташ ца дийшира шуна? Амма аш кураллаш йира, кьинош летон нах а хилира шу.

32. [Шуьга] аьллачу хенахь: «Боккъалла а, АллахIан ваIда бакъ ма ю, [къематан дийнан] сахътан хьокъехь шеко ма яц», аш элира: «Тхуна ца хаьа [къематан] сахът хIун ду. Тхуна иза, хетарг бен дац аьлла, хета. Тхо чога тешаш дац [и хIуттур ду аьлла]»».

33. Гучудевлла царна шаьш дина хилла долу вонаш, царна го лаьцна

إِلَى كِتَابِهَا أَلْيَوْمَ نُجْزُونَ مَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا
كُنَّا نَسْتَنسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٠﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَٰلِكَ هُوَ
الْقَوْرُ الْمُبِينُ ﴿٣١﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ ءَايَاتِي
تُنزَّلُ عَلَيْكُمْ فَاستَكْبَرْتُمْ وَكُنْتُمْ قَوْمًا
مُجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ
لَأَ رَيبَ فِيهَا فُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا
السَّاعَةُ إِن نَّظُنُّ إِلَّا ظَنًّا وَمَا نَحْنُ
بِمُسْتَيْقِنِينَ ﴿٣٣﴾

وَبَدَأَ لَهُمْ سَيِّئَاتِ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ

[я тЕдоьссина] шех уьш кхаьр-
динчо.

34. Эр долуш ду [цаьрга]: «Таха-
на Оха дицдийр ду шу
[жъьжагIатахь], хЮкху шайн ден-
на дубьхалкхетар аш дицдина ма-
хиллара. Шун добьзийла
[жъьжагIатин] цIе хир ю, я гЮьн-
чий а хир бац шуна».

35. Иза - шу АллахIан аятех
кхардар а, дубьненан дахарх шу
Iехадалар а бахьанехь ду шуна.
Тахана арабохур бац уьш цу
[жъьжагIати] чуьра, я дохкобовлар
а добьхур дац цаьрга.

36. АллахIана бу хастам, стига-
лийн а, лаьттан а Дела, Iаламийн
Дела Ша волчу!

37. Цунна ду сийлахьалла [я
воккхалла] стигалшкахь а, лаьт-
тахь а. И - Нуьцкьалниг, Хьикма-
тениг ву.

مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣٢﴾

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسَلُكُمْ كَمَا نَسَيْتُمْ لِقَاءَ
يَوْمِكُمْ هَذَا وَمَأْوِلُكُمْ النَّارُ وَمَا
لَكُمْ مِنَ نَصْرِينَ ﴿٣١﴾

ذَٰلِكُمْ بِأَنكُمُ اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ
هُزُؤًا وَعَرَّيْتُمْ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا فَأَلْيَوْمَ
لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٣٥﴾

فَلِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَرَبِّ
الْاَرْضِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٣٦﴾

وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ
وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٣٧﴾

الحمد لله
الذي هدانا لهذا
الذي كنا لنهتدي لولا
أن هدانا الله

Чулацам

40-гІа сурат «Гафир»	3
41-гІа сурат «Фуссилат»	20
42-гІа сурат «аш-Шура»	32
43-гІа сурат «аз-Зухруф»	45
44-гІа сурат «ад-Духан».....	60
45-гІа сурат «ал-ЖасийахІ»	67